

ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γ. Κ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΙΣ

Πτυχ. Ιερέως ἐν ΒΑΜΩ Κρήτης

ΝΕΑ ΖΩΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

*Βιωτερινοῦ Δρ. 25

«Τὸ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ» (Β' Κορ. γ' β.)

ΧΡΙΣΤΟΣ ΓΕΝΝΑΤΑΙ

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶπε πᾶν ὅτι ἐπεθύμησαν τὰ ἔθνη καὶ ὠνειροπόλησαν ὑπὸ διάφορα ὀνόματα καὶ δι' εἰκόνων μᾶλλον ἢ ἥττον παχυλῶν καὶ ἀκαθάρτων· εἶπε ἡ πραγματοποίησις τῆς ἐλπίδος ἐκείνης, ἡ-τις ἀπέμεινεν ἐν τῷ βάθει τοῦ κιβωτίου τῆς Πανδώρας, ἐπανορθωτῆς ὅλων τῶν ἐξ αὐτῆς ἐξεληθόντων κακῶν· εἶπε ὁ Ἐπαφός, ὁ ἐπαγγελθεὶς ἐκεῖνος παῖς, ὅστις ἔμελλε διὰ θαύματος νὰ γεννηθῇ ἐκ τῆς Παρθένου Ἰοῦς, ἵνα ἀπολύσῃ τὸν δέσμιον ἀνθρώπον ἀπὸ τοῦ κα-
τατρώγοντος αὐ-

τὸν γυπὸς τοῦ γεννηθέντος ἐκ τινος γυνῆς ὁφείτως· εἶπε ὁ Θεὸς τοῦ Ὀλύμπου, τὸ φίλτατον τέκνον ἐχθροῦ πατρός, ὅπερ ἔμελλε νὰ προσε-νεχθῇ, ἵνα δεχθῇ τὰ πα-θήματα ἡμῶν· εἶπε ὁ ἐκ τῆς Ἰσιδος καταγόμενος Ὡ-
ρος, ὅστις ἔμελ-

λε νὰ καταβάλλῃ ἀλλ' οὐχὶ ν' ἀναιρέσῃ τὸν ὄφιν Τυφῶνα, κατὰ τοὺς Αἰγυπτίους, καὶ ἔμελλε νὰ γεννηθῇ ἐκ τῆς Ἰσιδος παρθένου, κατὰ τοὺς Γαλάτας· εἶναι ὁ ἀληθὴς Ἡρακλῆς, ὅστις ἔμελλε νὰ καταβάλλῃ τὴν Ὑδραν, καὶ ν' ἀποδώσῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καρπούς τοῦ θαυμασίου ἐκείνου παραδείσου, ἐξ οὗ εἶχον ἀποδιωχθῇ· εἶπε ὁ Μίδρης τῶν Περσῶν, ὁ Μεσίτης ἐκεῖνος, ὁ τοῦ Ἀρειμανίου νικητῆς, ὅστις μέχρις οὗ

ἔλθει νὰ ἐκτελέσῃ καὶ προμηθεύσῃ τὴν σωτηρίαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἡρεμῶν καὶ ἀναπανόμενος χρόνον, καλῶς μὲν οὐ πολὺν τῷ Θεῷ· εἶπε ὁ Οὐῖσχυον τῶν Ἰνδῶν, οὗ ἡ ἐνσάρκωσις ἔμελλε νὰ ἔλθῃ νὰ θεραπεύσῃ τὰ ὑπὸ τοῦ μεγάλου ὄφως Καλύα γενόμενα κακά· εἶπε ὁ Γεντεῶλ τῶν Μεξικανῶν, ὅστις ἔμελλε νὰ θριαμβεύσῃ κατὰ τῆς ὀμότητος τῶν ἄλλων Θεῶν, νὰ ἐπιφέρῃ ἀγαθοεργὸν μεταρρύθμισιν, καὶ νὰ κα-
πολεμήσῃ τὸν ὄφιν τὸν ἀπατήσαντα

τὴν μητέρα τῆς σαρκὸς ἡμῶν· Ὁ Πυρὸν τῶν Σαλίβων τῆς Ἀμερικῆς, ὁ μέλων νὰ μεταφέρῃ εἰς τὸν Ἀδὴν τὸν ὄφιν τὸν κατατρώγοντα τοὺς λαούς· εἶπε τέλος ὁ Θεὸς Θῶρ, ὁ πρωτότοκος τῶν νιῶν Ὠδίνου καὶ δίσχυρότερος τῶν θεῶν, ὁ μέλλων νὰ μονομαχήσῃ πρὸς τὸν μέγαν ὄφιν Μιγδάρεδ

Ἡ «ΝΕΑ ΖΩΗ» εὐχεται εἰς τοὺς φίλους συνδρομητὰς καὶ ἀναγνώ-
στας τῆς ἵνα ὁ εἰς τὰς καρδίας αὐ-
τῶν κατοικῶν Ἰησοῦς Χριστὸς
δώσῃ αὐτοῖς τὸ 1929 μεστόν παν-
τός ἀγαθοῦ

καὶ ν' ἀποθάνῃ αὐτὸς οὗτος εἰς τὴν νί-
κην. «Μακρὰν πᾶσαι αἱ ἀκάθαρτοι καὶ παχυλαὶ εἰκόνες», λέγει ὁ Τερτυλλιανός, «μακρὰν πᾶσαι αἱ ἀναιδεῖς ἀγυρεῖται τῶν μυστηρίων τῆς Ἰσιδος, τῆς Δήμη-
τρος, τοῦ Μίθρου. Αὐτὴ ἡ ἀκτίς τοῦ θεοῦ, ἡ θυγάτηρ τῆς αἰωνιότητος, ἔμελλε ν' ἀποσπασθῇ ἐκ τοῦ ὕψους τῶν οὐρανῶν ὡς εἶχε ρηθῇ. Κατῆλθε τέλος πάντων, καὶ ἐπὶ παρθενικοῦ μετώπου ἀνέλαμψε, καὶ ὁ Λόγος σάρξ ἐγένετο, καὶ τὸ μέγα μυστή-

ριον τοῦ ἀνθρώπινου γένους ἐτελέσθη· λατρεύομεν Θεᾶνθρωπον».

Οὗτος εἶνε ὁ λόγος τοῦ Πλάτωνος, ὁ καθολικὸς διδάσκαλος τοῦ Σωκράτους, ὁ Ἅγιος τοῦ Κομφυνίου, ὁ παγκόσμιος Μονάρχης τῶν Σιβύλλων, ὁ τοσοῦτον φοβερός Βασιλεὺς τῶν Ρωμαίων, ὁ προσδοκώμενος τῆς Ἀνατολῆς Κυρίαρχος· οὗτος εἶνε τὸ θῦμα τῶν θυμάτων, οὗ ἡ θυσία ἐμελλε νὰ θέσῃ τέλος εἰς ὅλας τὰς θυσίας, οὗτος εἶνε τέλος πάντων, ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ φέρων τὰς ἀμαρτίας τοῦ κόσμου, ὁ ἀληθὴς Μεσίτης, ὁ ἀληθὴς Χριστός.

Ὅθεν πρᾶγμα ἀξιοπαρατήρητον καὶ ἀντιστοιχοῦν ἀκριβῶς πρὸς πάντα τὰ προηγούμενα, ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τὸ ἀνθρώπινον γένος οὐδὲν πλέον περιμένει, δὲν ὀνειροπολεῖ πλέον ὡς ἄλλοτε, περὶ μεσιτῶν καὶ ἐλευθερωτῶν, οὔτινες ἐπλήρουν ὅλας τὰς θεογονίας. Ἀκτοτε δὲν φαίνονται πλέον θυσίαι, τὸ αἷμα δὲν τρέχει πλέον ἐπὶ τῶν βωμῶν, καὶ ὁ ἄνθρωπος προσεγγίζει τῷ Θεῷ ὡς τινι πατρί, μεθ' οὗ κατηλλάγη,

Τίς δὲν βλέπει τοῦ μεγάλου τούτου γεγονότος τὴν ἀπλουστάτην συνέπειαν; ἔάν ἡ καθολικὴ προσδοκία ὑπέθετε τὴν ἐπαγγελίαν, τί ἄρα ὑποθέτει ἡ παῦσις αὐτῆς εἰμὴ τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτῆς;

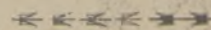
Καὶ τῷ ὄντι, τὸ ἀξιοπαρατήρητον εἶνε ὅτι δὲν ἔπαυσε τὸ ἀνθρώπινον γένος νὰ πιστεύῃ εἰς τὴν ἀνάγκην ἐνὸς μεσίτου καὶ ἐνὸς θύματος, ἀλλὰ δὲν ἔχει πλέον ἀνάγκην νὰ ζητῇ καὶ φαντάζεται αὐτοῦς, διότι ἤδη ἔχει τὸν κατ' ἐξοχὴν Μεσίτην καὶ Θῦμα. Στρεφόμενον πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, πιστεύει τετελεσμένην ἀποτελεσματικῶς νῆν μεσιτείαν, ὡς ἄλλοτε ἔσπευδε πρὸς τὴν μέλλουσαν αὐτῆς ἐκπλήρωσιν· δὲν διώκει πλέον ἀπεριόριστον ἰδέαν ἐπανορθώσεως, ἀλλ' ἐπιστρέφει εἰς ἑαυτόν καὶ εὐρίσκει ἐν ἑαυτῷ πηγὴν ἠνεωγμένην ἀναγεννήσεως καὶ ἀγιότητος, ἐξαρκουῖσαν εἰς ὅλας τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ, καὶ πάσης ἰδέας αὐτοῦ ἀνωτέραν. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐλθὼν, ἀνταποκρίνεται οὕτω πρὸς πάσας τὰς τάσεις καὶ ὠθήσεις τῆς ἀνθρωπότητος καθὼς ἡ κορυφὴ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰ δύο ἀποκλίματα τοῦ ὅρου, καὶ ἡ ψαλὶς δέχεται καὶ συννεοῖ τὰ διάφορα μέρη τοῦ οἰκοδομήματος.

Ἐ γεννηθεὶς Χριστὸς φαίνεται ἡμῖν ὡς

γίγας ἀπ' ἄκρον τοῦ οὐρανοῦ ὁρμώμενος κάμπτων τὰ πάντα κατὰ τὴν διάβασιν αὐτοῦ καὶ πληρῶν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὸ διάστημα, μέχρις οὗ φθάσει τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ καὶ τὸν καταβάλλῃ διὰ τοῦ ἀναφαιρέτου εἰς τὸ μέλλον θριάμβου αὐτοῦ· ἢ ὡς φῶς, ὅπερ ἀπὸ τῆς πτώσεως τοῦ πρώτου ἀνθρώπου ὑποφαίνει καὶ ἐπὶ τῶν Πατριάρχων ἀνγάζει καὶ ἤδη φωτίζει ταῖς ἀκτίσι τοὺς προφήτας ὡς τὰς κορυφὰς τῶν ὄρεων, καὶ ἐπὶ τέλους πλήρως διαλάμπει καὶ ἀνέσπερον καταπλημμυρεῖ εἰς τὴν πεδιάδα.

Ὡ Σῶτερ, ὦ μέγιστε διδάσκαλε, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπέτειος γενέθλιος ἐορτῇ, πληροῖ τοὺς ἀληθεῖς πιστοὺς Σου χαρὰς μεγάλης! Σὺ δίδαξον ἡμῖν σεαυτόν, Σὺ ἀπόδος σεαυτὸν εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, Σὺ μόνος λάλησον ἐν ἡμῖν ἐν τῇ σιγῇ τῶν συλλογισμῶν καὶ τῶν παιδῶν εἰπὲ ἡμῖν ὅσα πάντες νοοῦσιν, ἅμα θελήσωσι μόνον νὰ τὰ ἀκούσωσιν, ὅσα παρεκίνουν τοὺς μαθητὰς εἰς Ἑμμαούς, ἅμα ἀκούσαντας αὐτά, νὰ εἰπώσιν. «Οὐχὶ ἡ καρδιά ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, ὅπως δυνήθῃ τις νὰ εἰπῇ καὶ περὶ ἡμῶν. Αὐτῶν δὲ διηγήσασαν οἱ ὁφθαλμοί, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν».

ΑΥΤΟΥΣΤΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΟΙ ΜΑΓΟΙ

Ἡμέρας τινὰς βραδύτερον, τρεῖς μάγοι ἐφθανον ἐκ Χαλδαίας καὶ ἐγονυπέτουν ἐνώπιον τοῦ Ἰησοῦ. Ἰσως ἤρχοντο ἐκ τοῦ Ἑλβασάν ἢ ἐκ τῶν ὀχθῶν τῆς Κασπίας ἐπὶ τῆς ῥάχεως τῆς καμήλου, μετὰ τὰς δισάκια αὐτῶν πλήρη καὶ κορυμμένα ἀπὸ τῶν ἐφιπαιῶν. Διέβησαν ἐν ἀνέσει τὸν Τίγριν καὶ τὸν Εὐφράτην, τὴν ἔρημον τῶν Νομάδων καὶ ἐφθασαν παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης. Ἐν νέον ἄστρον, ὅμοιον μετὰ κομήτην, τοῦ ὁποίου ἡ ἐμφάνισις μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀνῆγγελε τὴν γέννησιν προφήτου τινός, ἢ τὸν θάνατον καίσαρος, τοὺς εἶχεν ὁδηγήσει μέχρι τῆς χώρας τῶν Ἰουδαίων. Εἶχον ἔλθει διὰ νὰ λατρεύσωσιν ἓνα βασιλεῖα καὶ εὕρισκον ἐν βρέφος ἐντὸς βουστασίου.

Χίλια σχεδὸν ἔτη πρὸ αὐτῶν βασιλεῖσά τις εἶχε ἔλθει ἐκ τῆς Ἀνατολῆς εἰς τὴν Ἰουδαίαν κομίζουσα καὶ αὐτὴ τὰ δῶρά της· χρυσόν, ἀρώματα καὶ πολυτίμους λίθους· ἀλλ' εἶχεν εὕρει ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ τὸν μέγιστον

Βασιλέα, ὅστις εἶχε ποτὲ βασιλεύσει ἐπὶ τοῦ Ἰσραὴλ καὶ εἶχε μάθει ἐξ αὐτοῦ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον οὐδεὶς τῇ εἶχεν ἀκόμη διδάξει. Καὶ οἱ μάγοι, φημιζόμενοι, ὡς σοφώτεροι τῶν βασιλέων δὲν ἔβλεπον ἢ ἡμερῶν τινῶν παιδίον, ἀνίκανον νὰ ἐρωτᾷ ἢ νὰ ἀπαντᾷ· παιδίον τὸ ὁποῖον ἐνηλικιούμενον ἐμελλε νὰ περιφρονησῇ τοὺς ὑλικοὺς, θησαυροὺς καὶ τὴν ἐπιστήμην τῆς ὕλης. Οἱ μάγοι ἦσαν ἐν Περσίᾳ ἢ ἐν Μηδείᾳ ὀχιμόνον βασιλεῖς, ἀλλὰ καὶ κύριοι τῶν βασιλέων. Διηύθυνον ἐκείνους, οἷνινες ἦρχον τοῦ λαοῦ. Θυσιασταί, ἐρμηνευταὶ ὀνειρώων, ὑπουργοὶ, μάντις· αὐτοὶ καὶ μόνον ἠδύναντο νὰ ἐπικοινωνήσωσι μετὰ τοῦ Ahura Mazda, τοῦ καλοῦ Θεοῦ. Μόνον αὐτοὶ ἐγνώριζον τὸ μέλλον· ἐφόνεον διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν χειρῶν τὰ ἐχθρικά ζῶα τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ὄφεις, τὰ ἐπιβ' ἀβὴ ἔντομα, τὰ δυσοίωνα πτηνά. Ἐκκάθαιρον τὰς ψυχὰς καὶ τοὺς ἄγρους. Ὁ Θεὸς δὲν ἐδέχετο ἢ τὰς θυσίας τῶν· οὐδεὶς βασιλεὺς ἀπειράσισε τὸν πόλεμον χωρὶς πρῶτον νὰ τοὺς συμβουλευθῇ. Κάτοχοι τῶν μυστηρίων τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ἐκυριάρχουν τῆς φυλῆς τῶν ἐν ὀνόματι τῆς θεοκρατίας καὶ τῆς σοφίας. Ἐν τῷ μέσῳ λαοῦ, ὅστις ἔζη διὰ τὴν ὕλην, ἀτεπροσώπευον τὸ πνευματικὸν μέρος. Ἦτο ὁ θεὸς δίκαιον νὰ ἔλθῃ νὰ λατρεύσῃ τὸν Ἰησοῦν. Μετὰ τὰ ζῶα τὰ ὁποῖα εἶνε ἡ φύσις, μετὰ τοὺς ποιμένας οἷτινες εἶνε ὁ λαός, ἡ ἐτέρα αὕτη δύναμις—ἡ σοφία—κλίνει τὸ γόνυ πρὸ τῆς φάτνης τοῦ Ἰησοῦ.

Ἡ ἀρχαία εὐσεβὴς κοινωνία τῆς Ἀνατολῆς δὴ· οἱ ὑποταγὴν εἰς τὸν νέον κύριον, τοῦ ὁποῖου ἡ Ἀνατολή θὰ δεχθῇ τὴν μεσιτείαν. Οἱ ἱερεῖς τῆς κλίνουν τὸ γόνυ ἐνώπιον Ἐκείνου, ὅστις θὰ ὑποτάξῃ τὴν ἐπιστήμην τῶν λέξεων καὶ τῶν ἀριθμῶν εἰς τὴν νῆαν ἐπιστήμην τῆς ἀγάπης. Οἱ μάγοι τῆς Βηθλεὲμ συμβολίζουσι τὰς ἀρχαίας θεολογίας ἀναγνωρίζουσας τὴν ὀριστικὴν ἀποκάλυψιν, τῆς σοφίας ταπεινουμένης πρὸ τῆς ἀθωότητος, τοῦ πλοῦτος πρὸ τῶν ποδῶν τῆς πτωχείας.

Προσφέρουσιν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν χρυσὸν ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον θὰ περιφρονησῇ οὐχὶ ποσῶς διὰ νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὴν ἔνδειαν τῶν ὁδοιπόρων, ἀλλὰ διὰ νὰ ὑπακούσῃ πρὸ τοῦ χρόνου εἰς τὴν συμβουλήν τοῦ Εὐαγγελίου—πώλησον ὅ,τι κέκτησαι καὶ δώσέ το εἰς τοὺς πτωχοὺς. Δέν προσφέρουν τὸν λιβανωτὸν διὰ νὰ ἐξουδετερώσῃ τὴν κακοσμίαν τοῦ βουστασίου, ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ θεσμοὶ τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν τελειῶν θὰ ἀποθάνωσι καὶ ἐπομένως λίβανοι καὶ ἀρώματα θὰ εἶνε περιττά πλέον διὰ τοὺς βωμούς των. Προσφέρουν

τὸ μύρον τὸ ὁποῖον χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ ἀρωματίζῃ τοὺς νεκροὺς, ἐπειδὴ γτωρίζουσιν ὅτι ὁ υἱὸς θὰ ἀποθάνῃ καὶ διὰ τὴν μήτηρ ἢ σήμερον μειδιῶσα θὰ ὀφείλῃ νὰ ἀρωματίσῃ τὸ σῶμά του. Γονυπετεῖς ἐπὶ τοῦ ἀχύρου ἐντὸς τῶν πολυτελῶν αὐτῶν μανδυῶν, προσφέρουν τοὺς ἑαυτοὺς τῶν ἐπίσης, οὗτοι οἱ ἰσχυροὶ, οἱ διδάσκαλοι, οἱ μάντις, ὡς ἐνέχυρον τῆς ὑπακοῆς τοῦ κόσμου.

Ὁ Ἰησοῦς περιεβλήθη ἔκτοτε πάσας τὰς ἐξουσίας ὡς δικαιοῦται. Ἀμα τῇ ἐξαφανίσει τῶν μάγων ἀρχονται αἱ καταδιώξεις ἐκείνων, οἷτινες τὸν μισῶσι μέχρι θανάτου.

«ΜΑΚΑΡΙΑ Ἡ ΠΙΣΤΕΥΣΑΣΑ ΟΤΙ ΕΣΤΑΙ ΤΕΛΕΙΩΣΙΣ ΤΩΝ ΛΕΑΛΗΜΕΝΩΝ ΑΥΤΗ ΠΑΡΑ ΚΥΡΙΟΥ»

Λουκ. α' 45.

Τὸ ἀνωτέρω δῶμα παρῆκε εἰς ἡμᾶς τὴν εὐκαιρίαν νὰ πραγματευθῶμεν ἄλλην μίαν φορὰν τὴν πολῦτιμον ἀλήθειαν τῆς μακαριότητος καὶ χάριτος, ἥτις ἀκολουθεῖ τὴν ἀληθῆ πίστιν.

Ἡ Μαριάμ ἤκουσεν ἀπὸ τὸν ἀγγελοῦ παράδοξον καὶ φαινομενικῶς δυσαναπλήρωτον ἀγγελίαν. Ἀπορήσασα διὰ τὸ ὑπερφυδὲς μυστήριον συλλήψεως, ἀνευ γνώσεως ἀνδρός, καὶ ἐρωτήσασα ἔλαβε τὴν ἀπάντησιν «οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα» καὶ οὕτως ἔκλυσε ἀμφιβάλουσα καὶ ἐν ταπεινότητι εἶπεν «Ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου.» Ἡ Ἐλισάβετ πλησθεῖσα Πνεύματος Ἁγίου εἰς τὸν χαίρεισμον τῆς Μαριάμ εἶπε «Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί»... καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα ὅτι θέλει γίνεαι ἐκπλήρωσις τῶν λαληθέντων εἰς αὐτὴν παρὰ τοῦ Κυρίου. Ὁ μακαρισμὸς οὗτος δὲν εἶναι ἀποκλειστικὸν προνόμιον διὰ τὴν παρθένον Μαριάμ, ἀλλ' ἐπεκτείνεται πρὸς πάντας ὅσοι ἀκούουν τὴν αὐτὴν πίστιν εἰς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διότι ἀναγινώσκωμεν:

«Μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάττοντες αὐτόν».

«Μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες».

«Μακάριοι οἱ ἀναγινώσκοντες καὶ ἀκούοντες».

(Ἀποκ. α')

Ὁφείλομεν νὰ προσέξωμεν εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν φράσεων τούτων διὰ νὰ δυνήθωμεν νὰ πορισθῶμεν τὴν ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν.

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ δὲν μᾶς θέτει ὑπὸ τὴν ἐνδύνην τῆς ἐκτελέσεως, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ὑπομονὴν τῆς ἐκπληρώσεως ἐκείνου τὸ ὁποῖον μᾶς λέγει ὁ Θεός.

Ὁ Θεὸς μᾶς λέγει καὶ τι τὸ ὁποῖον εἰς τὴν ἰδικὴν μας ἀντίληψιν καὶ εἰς τὰ φυσικὰς μας δυνάμεις δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀδύνατον πλὴν ἡμεῖς καλούμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὑπόσχεται ὁ Θεὸς εἶνε ἱκανὸς καὶ νὰ ἐκτελέσῃ. Τότε ἡ πίστις μας δεικνύεται τελεία καὶ αὐ-

τη ἡ πίστις λογίζεται δικαιοσύνη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰπόντος «ἐπίστευσε... καὶ ἡ πίστις του ἐλογίσθη εἰς δικαιοσύνην». «Μακαρία ἡ πιστεύουσα ὅτι ἔσται τελείωσις». Μακάριοι ἀληθῶς ἐκεῖνοι, οἵτινες δὲν ἀμφισβητοῦν τὴν ἐκπλήρωσιν παντὸς λόγου τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν ὑπομονῇ περιμένουν ἐν ἰστέι νὰ ἴδουν τὴν πιστότητα τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀπιστία δὲν ἀρνεῖται ἀποκλειστικῶς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ διὰ χιλίων περιστροφῶν καὶ ὑπεκφυγῶν ζητεῖ νὰ παραστήσῃ ὅτι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἄλλα λέγει καὶ ἄλλα ἐννοεῖ, καὶ οὕτω οὕτε νὰ λέγει οὕτε ὄχι! Τὸν καθιστᾷ οὐδέτερον!

Ἀγαπητὲ ἀναγνώστα μὴ δίδεις πίστιν εἰς τοιαύτας δολίας εἰσηγήσεις τοῦ πονηροῦ. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶνε τόσον ἀπλοῦς καὶ ἀπηλλαγμένος σοφιστικῶν καὶ διαφορουμένων ἐννοιῶν ὥστε δύναται νὰ γίνῃ καταληπτὸς ὑπὸ μικρῶν παιδιῶν. Μόνον ἡ σοφιστικὴ ἐρμηνεία τῶν σοφῶν τοῦ αἰωνοστότου τὸν καθιστᾷ δυσνόητον!

Ἐὰν προσέλθῃς εἰς τὸν Θεὸν ἐν πνεύματι νηπίου... διὰ νὰ ἀκούσῃς τὸν λόγον Του, Ἐκεῖνος θὰ σέ ἰκανώσῃ νὰ τὸν ἐννοήσῃς καὶ νὰ δοκιμάσῃς ἐν τῇ πείρᾳ σου τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν λόγων του.

Ἐὰν πιστεύῃς θὰ ἴδῃς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ Ἰω. ια' 40» αὕτη εἶνε μία πολυτίμος καὶ μακαρία ἀλήθεια, Πρῶτον πιστεύσον καὶ ἀκολούθως θὰ ἴδῃς «οὐχὶ ἐὰν δὲν ἴδω δὲν θὰ πιστεύσω» ἀλλὰ μακάριος θὰ εἶσαι ἐὰν πιστεύσῃς πρῶτον.

Πίστις δὲν θὰ πῇ συμπέρασμα διανοητικὸν ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μᾶς λέγει τις εἶνε δυνατόν νὰ γίνῃ, ἀλλὰ ὑποταγὴ τῆς καρδίας μας εἰς μίαν διακηρυξὴν τὴν ὁποίαν κάμνει ὁ Θεός. ἐν τῇ ἀπολύτῳ βεβαιώσει ὅτι θὰ τὴν ἐκτελέσῃ διὰ δύο λόγους α) διότι ὁ ὑποσχεθεὶς εἶνε πιστὸς καὶ β) διότι δύναται νὰ ἐκτελέσῃ ὅσα ὑπεσχέθη.

Ὁ Θεὸς ἐν τῷ λόγῳ του παρέχει εἰς ἡμᾶς διβασιώσεις περὶ μεγίστων εὐλογιῶν καὶ πολλῶν ἐνεργειῶν χαρισμάτων τὰ ὅποια χορηγεῖ εἰς τοὺς πιστεύοντας, ἐκ τῶν ὁποίων ἀναφέρομεν κατωτέρω ὀλίγα.

«Εἰς τοὺς πιστεύοντας εἰς τὸ ὄνομα Αὐτοῦ ἔδωκεν ἐξουσίαν νὰ γίνωσι τέκνα Θεοῦ Ἰω. α'. Πίς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν νὰ μὴ ἀπωλεσθῇ ἀλλὰ νὰ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον Ἰω. γ'. 15. «Ὅστις πιστεύει εἰς τὸν Υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον Ἰω. γ'. 36... Ἰνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὄνμα Αὐτοῦ Ἰω. κ'. 31 Πίστευον εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ θέλεις σωθῇ Πράξ. 15' 31 Ὁ ἀκούων τὸν λόγον μου καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον Ἰω. «ὁ πιστεύων καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται κ. λ.

Δι' ὧν τῶν προαναφερθέντων ἐδαφίων ὁ Θεὸς σαφῶς μᾶς λέγει ὅτι ἐάν πιστεύσωμεν εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν θὰ σωθώμεν. Πῶς συμβαίνει ἐν τούτοις ὥστε τὸ πολὺ πλῆθος τῶν ὁμολογούντων πίστιν εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν νὰ μὴ ἔχωσι γνῶσιν σωτηρίας ἐν ᾧ ρητῶς ὁ Θεὸς λέγει διὰ στόματος Συμεῶν ἐν Λουκ. α'. 77. «διὰ νὰ δώσῃ γνῶσιν σωτηρίας εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ»; Ἡ ἀνθρώπινος λογικὴ ἀπαντᾷ «Πῶς εἶναι δυνατόν ὁ ἄνθρωπος ἐὰν δὲν κάμῃ καλὰ ἔργα; ἡ πίστις εἶναι ἀναγκαία, ἀλλ' ἀπαραιτήτως χρειάζονται καὶ

τὰ ἔργα διότι πίστις ἀνευ ἔργων εἶναι νεκρά».

Εἰς τοὺς ἰσχυρισμοὺς τούτους ὁ Θεὸς ἀπαντᾷ «ἐάν κάμετε τὸ δένδρον καλὸν καὶ ὁ καρπὸς του θὰ εἶναι καλός» Διὰ νὰ γίνῃ τὸ δένδρον καλὸν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐκνετρισθῇ ἄλλως θὰ μένῃ κακὸν καὶ ὁ καρπὸς του θὰ εἶναι κακός, ὁ δὲ ἐκνετρισμός γίνεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς πίστεως! Εἰς τοὺς πιστεύοντας εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἔδωκεν ἐξουσίαν νὰ γίνωσι τέκνα Θεοῦ, οἵτινες οὐχὶ ἐξ αἱμάτων οὔτε... ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν Ἰω. 13 ὁ δὲ ἀπόστολος Πέτρος λέγει «ἀλλ' ἀνεγεννήθητε οὐχὶ ἐκ φθοροῦ σπέρματος ἀλλὰ ἀφθάρτου διὰ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, Πέτρ. Α' 23

Καθὼς ἐν τοῖς φυσικοῖς πράγμασιν μόνον ἡ γεῦσις δίδει τὴν πείραν τῆς οὐσίας τοῦ γενομένου πράγματος οὕτω καὶ εἰς τοὺς πνευματικοὺς μόνον ἡ ἀποδοχὴ διὰ πίστεως τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ θάβνται νὰ παραγάγῃ ἐν τῇ πείρᾳ μας τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἀληθείας Του. Τὸ πιστεῦν ἐχει ὡς ἀποτέλεσμα τὸ βλέπειν «ἐὰν πιστεύῃς θὰ ἴδῃς» εἶπεν ὁ Κύριος, ἡ δὲ ἐσωτερικὴ ἐνέργεια τῆς πίστεως φέρει καρπὸς εἰς ἁγιασμόν, κατὰ τὸ ρηθὲν «ἡ πίστις συνήργει εἰς τὰ ἔργα».

Φίλε ἀναγνώστα ἐπιθυμοῦμεν νὰ τονίσωμεν εἰς τὴν συνείδησίν σου τοὺς λόγους τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ σοὶ δώσωμεν τὴν εὐκαιρίαν νὰ σκεφθῇς δι' ἐαυτὸν ἐάν ὄντως ἐδέχθῃς τὸν Λόγον Του ὡς ἀλήθειαν ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἢ ἀπλῶς ὁμολογεῖς κατὰ τύπους πίστιν ἣτις δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο εἰμὴ ὁμολογία τῶν χειλέων σου, ἀνευ βαθύτερα σημασίας. Ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης εἶναι ἴση μὲ τὴν διαφορὰν τῆς ζωῆς ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ φωτὸς ἀπὸ τοῦ σκότους τῆς ἀληθείας ἀπὸ τοῦ ψεύδους.

Ἡ μιά πίστις εἶναι ζῶσα, φέρουσα καρποὺς ἁγίους πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ δίδουσα πληροφορίαν σωτηρίας, ἁγιασμοῦ, ἀπολυτρώσεως παράγουσα ἐν τῇ καρδίᾳ χορὸν ἀνεκλάλητον καὶ ἔνδοξον, εὐρήνην καὶ ἐκδηλουμένην ἐν τῇ καθημερῇ ζωῇ ἐν ἔργοις καὶ λόγοις διότι εἶναι γεγραμμένον «ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ καὶ ἐκεῖνος ποιήσει καθὼς ἐπίσης «ἐπίστευσα διὰ ἐλάλησά».

Ἡ ἑτέρα πίστις εἶναι μόνον λόγοι χειλέων, ἀνευ γνώσεως σωτηρίας ἀνευ δυνάμεως Πνεύματος ἁγίου, ἀνευ μεταβολῆς τρόπου ζωῆς, ἀπ' ἐναντίας δὲ πλήρης κακίας πλεονεξίας φθόνου κακοηθείας ψεύδους δόλου ἀδικίας ὑπερηφάνειας κ. λ.

Ἡ πίστις τοῦ Θεοῦ ἀναγνωρίζει τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς υἱὸ τοῦ Θεοῦ ὁρισθέντα Σωτήρα, ὁμολογεῖ Αὐτόν, καυχᾶται εἰς τὸ ὄνομά Του, ἀπολαμβάνει τὴν σωτηρίαν Του τὴν ὁποίαν ἐργάσθη ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ διὰ τοῦ αἵματός Του, ζῇ διὰ νὰ δοξάξῃ τὸ ὄνομά Του καὶ ἐπερίμενεν τὴν ἔλευσίν Του διὰ νὰ παραλάβῃ καὶ σώσῃ τοὺς πιστοὺς ἀπὸ τῆς μελλούσης ὁργῆς Α'. Θεσσ. α'. 10

Ἡ κατὰ τύπους πίστις οὐδεμίαν ἀσφάλειαν ἢ βεβαιότητα ἔχει περὶ τοῦ μέλλοντός της καὶ τρέμει πρὸ τοῦ φάσματος τοῦ θανάτου διότι δὲν γνωρίζει ποῦ ὑπάγει!

Τελειώνοντες τὴν μικρὰν ταύτην μελέτην μας προσκαλοῦμεν πᾶντα εἰλικρινῶς ἐνδιαφερόμεγον διὰ τὴν ψυχὴν του ἀναγνώστην, ὅπως σκεφθῇ σοβαρῶς ποῖαν πίστιν ἔχει καὶ ἐφ' ὅσον εἶναι ἀκόμη καιρὸς νὰ σπεύσῃ ὅπως ζητήσῃ καὶ ἀποκτήσῃ τὴν

πίστιν «τῶν ἐκλεκτῶν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐπίγνω-
σιν τῆς ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν Τιτ. α'. 1. Γ' ε'
ο' ι' ο'.

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΝΙΚΗΣ

«Εὖθε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐὰν θέλῃς νὰ σταθῇς ἐν-
[πρόσωπος ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων.
«Εὖθε σταθερῶς ἐν τῇ προσευχῇ ἐὰν θέλῃς νὰ εἶσαι γαλή-
[νιος εἰς τὴν θλίψιν.
Βάδιζε ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐὰν θέλῃς νὰ τρέξῃς κα-
[λῶς.
«Ὅσο περισσότερους πειρασμοὺς ἔχεις τόσον βαθυτέραν
[πίστιν ἀποκτίνεις.
«Ὅταν ὁ Θεὸς εἶναι πραγματικότης εἰς ἡμᾶς τὰ πάντα ἐ-
ξαρτῶνται ἀπ' αὐτοῦ καὶ οὕτω ἕκαστος ἐξ ἡμῶν δοκιμάζει
[δὲ] ταῦτα τὴν πείραν τῆς ἀληθείας ταύτης»

ΘΕΡΙΝΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

(Γράμματα ἐξ Ἀγγλίας)

Τόσον τὰ διάφορα ἐκπαιδευτικά καὶ μορ-
φωτικά ἰδρύματα ὅσον καὶ αἱ διάφοροι ἐπι-
στημονικαὶ ὀργανώσεις ἐν Ἀμερικῇ, τῇ κατ'
ἐξοχὴν ἰσως χώρα τῆς ἀναζητήσεως τοῦ ὀφε-
λίμου, διέρχονται τὰς ὥρας τοῦ θέρους ἡμέ-
ρας ἐν συνδυασμῷ τοῦ τερπνοῦ μετὰ τοῦ ὀφε-
λίμου καὶ μαθημάτων μὴ στερουμένων καὶ ἀ-
ναλόγου ψυχαγωγίας· πλουτοῦσι τὰς γνώσεις
τῶν ἐφιεμένων εἴτε ἐν τακτικοῖς ἐξοχι-
κοῖς σχολείοις, εἴτε ἐν ἐκτάκτοις θεριναῖς κα-
τασκηνώσεσι.

Τὴν κοινὴν ταύτην κατεύθυνσιν ἀκολου-
θοῦσι καὶ οἱ τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης τρύ-
φιμοι καὶ διοργανοῦσιν ἐν θαυμασίαις τοποθε-
σίαις θερινὰ Θεολογικὰ Συνέδρια πολλῆς ὀ-
φελείας πρόξενά καθὼς ἀντελήφθην. Συνέπι-
πτεν ὁμως, δυστυχῶς, ὁ χρόνος τῶν ἐν λόγῳ
Συνεδρίων, εἰς τὰ ὁποῖα φιλόφρονες εἶχον
προσκήσεις, πρὸς ἀσχολίας μου καὶ διὰ τοῦτο
μόνον ἐνδὸς ἐξ αὐτῶν θὰ δυνηθῶ νὰ δώσω
σύντομον περιγραφὴν.

Τὸ ἐν τῇ μικρᾷ ἀλλὰ γλαφυρῇ Ἰθά-
κῃ τῆς πολιτείας τῆς Ν, Ὑόρκης περίφημον
Πανεπιστήμιον τοῦ Cornell ἐφιλοξένησε διὰ
πέμπτην φορὰν καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος τὰ μέ-
λη τοῦ «Θερινοῦ Συνεδρίου τῶν κληρικῶν
τῶν πόλεων καὶ τῆς ὑπαίθρου». Θὰ ἐχρειάζε-
το ὁμως κάλαμος Παπαδιαμάντης ἢ ἄλλου τι-
νὸς ἐκ τῶν νεωτέρων λογοτεχνῶν διὰ τὴν πε-
ριγραφὴν τῶν καλλονῶν τῆς νεωτέρας ἐν τῇ
κόσμῳ Ἰθάκῃ καὶ τοῦ ὑπερόχου μέρους ὅπου
τὸ Cornell Πανεπιστήμιον. Δασώδεις λοφί-
σκη, κοιλάδες ὕψιστάται, ποταμοί, καταρά-
κται καὶ λίμναι ἀποτελοῦσιν τὸ πλαίσιον κα-
ταφύτου λόφου μὲ ὑψηλὰ δένδρα, ἀπὸ τὰ ὁ-

ποῖα προβάλλουν τὰ ὑπερεβδόμηκοντα μεγα-
λοπρεπῇ κτίρια τοῦ Cornell Πανεπιστημίου,
τοῦ μορφοῦντος περὶ τοὺς δεκακισχιλίους φοι-
τητάς. Ὅλα ἐκεῖ εἶνε καλὰ καὶ τερπνὰ καὶ τῶν
ξερύρων αἱ ξεῖδωροι αὖραι, τῶν φυλλωμάτων
οἱ γλυκεῖς ψίθυροι, τῶν μεγάλων δένδρων αἱ
ἐπὶ τῆς παχέας χλόης παχύταται σκιαὶ καὶ τῶν
καθ' ὥραν ἀρμονικῶς ἠχούντων κωδῶνων οἱ
ἦχοι πολλῆς πληροῦσι γαλήνης τὴν ψυχὴν τοῦ
μέχρους ἐκεῖ ἀναβαίνοντος ἀνθρώπου. Ὁ ἀπὸ
τῆς πόλεως θόρυβος, ἐκπρόσωπος τῆς ὕλης καὶ
τοῦ φθαρτοῦ κόσμου, φθάνει δειλιῶν καὶ ἐ-
ξησθενημένος ἕως ἐκεῖ, ὅπου τὸ πνεῦμα βασι-
λεύει καὶ, εὐλαβούμενος τὴν εἰς τὴν ἀθανασί-
αν δουλεύουσαν νεκρικὴν σιγὴν, δὲν τολμᾷ τί-
ποτε νὰ ἐγγίσῃ καὶ οὐδένα νὰ ἐνοχλήσῃ.

Εἰς τοιοῦτον λοιπὸν ἥρεμον καὶ τερπνὸν
τόπον αἱ Ἐκκλησίαι τῶν Ἀνατολικῶν Πολι-
τειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐκάλεσαν τοὺς λειτουρ-
γοὺς αὐτῶν ὅπως διέλθωσι δεκαπέντε εὐχα-
ρίστους ἡμέρας ἀλληλοδιδασκόμενοι καὶ συσ-
κεπτόμενοι περὶ τῶν ἀφορώντων αὐτοὺς καὶ τὸ
ἔργον αὐτῶν ζητημάτων. Τὰ κατὰ τὸς διαφό-
ρους συνεδρίας διαλεκτικῶς ἐξονυχισθέντα θέ-
ματα ἦσαν πολλὰ, ἀνάλογα πρὸς τὴν πολυειδῆ
δρασὶν τῶν Ἀμερικανικῶν Ἐκκλησιῶν, εἰς τὰς
ὁποίας, λόγῳ τῆς ἐνεργοῦ αὐτῶν διεισδύσεως
εἰς ὅλας τὰς λεπτομερείας τῆς ἀνθρώπινης ζω-
ῆς, παρουσιάζονται προβλήματα πολλὰ καὶ
ποικίλα, μὴ δυνάμενα ἐν βραχυτάτῃ ἀνταπο-
κρίσει νὰ ἐκτεθῶσι. Σημειῶ μόνον ὅτι ἰδιαίτε-
ρος καὶ μετὰ πολλῆς λεπτομερείας ἀνεπτύ-
χθησαν τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ἀγροτικὴν ἐκ-
κλησιαστικὴν ἐργασίαν ζητήματα, καθ' ὅσον,
ὡς γνωστόν, ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ χώρᾳ ἀξιο-
σημείωτος εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνὰ τὰς μεγά-
λας ἐκτάσεις τῆς Ἀμερικῆς διεσπαρμένων ἀ-
γροτικῶν οἰκογενειῶν τῶν ὁποίων τὰς πνευμα-
τικὰς ἀνάγκας μετὰ πολλῶν κόπων καὶ θυσιῶν
ἐξυπηρετοῦσι πλήρως καὶ ἀγογγύστως οἱ Ἀ-
μερικανοὶ κληρικοί.

Ἀλλὰ πλὴν τῶν σοβαρῶν τούτων θεμάτων
ἐδιδάχθησαν ἐπὶ δέκα πέντε ἡμέρας παρὰ γνω-
στῶν διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτῶν δύναμιν
καθηγητῶν καὶ τὰ κάτωθι μαθήματα κατ' ἐ-
κλογὴν παρακολουθούμενα παρὰ τῶν μελῶν
τοῦ συνεδρίου.

1) Ἡ Οἰκογένεια (τὰ κοινωνικὰ προβλή-
ματα τῆς συγχρόνου οἰκογενείας· ἡ οἰκογένεια
ὡς κοινωνικὸς θεσμός).

2) Τὸ πρόγραμμα τῆς ἀγροτικῆς Ἐκκλη-
σίας (καθορισμοί, ὑποδείξεις, δυνατόν ἐπιτυ-
χίας).

3) Ἡ ἀγροτικὴ ζωὴ ἐν τῇ Βίβλῳ (τὰ ἐξ

αὐτῆς ἀνθρωπιστικὰ στοιχεῖα ἐν τῇ βιβλικῇ φιλολογίᾳ· τὸ ἐν αὐτῇ ὕλικόν πρὸς ἐκκλησιαστικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀναπτυξίν).

4) Καθημερινὴ θρησκευτικὴ ἐκπαίδευσις (Διοργάνωσις καὶ διοικήσις ἡμερησίων ἐκκλησιαστικῶν σχολείων, ἱστορία, τύποι, προγράμματα, διδάσκαλοι, ἐκδόσεις καὶ οἰκονομικὴ κατάσταση).

5) Ἑργασία μετὰ τῆς νεολαίας (μέθοδος καὶ ὕλη διδασκαλίας· πῶς ὑποδεικτέα ἡ ἐργασία εἰς τὴν νεολαίαν. Συζητήσεις καὶ μελέτη τῶν προβλημάτων τῆς νεολαίας).

6) Ἀγροτικὴ κοινωνιολογία (σπουδὴ τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων τῶν ἀγροτικῶν κοινοτήτων ὡς βάσις διὰ τὴν κοινωνικὴν διοργάνωσιν τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς).

7) Εἰδήσεις περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν συγγραμμάτων καὶ ἐκδόσεων μετ' ἀναλόγου κριτικῆς.

8) Ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχιτεκτονικὴ (ποιαὶ αἱ νεώτεραι ἀνάγκαι ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἀρχιτεκτονικῇ ἐν τε ταῖς πόλεσι, τοῖς χωρίοις καὶ τοῖς ἀγροῖς).

9) Δραματοποιήσις καὶ πομπὴ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ (ἄξια, ὕλη, μέθοδος, χρήσις).

10) Ἱστορικαὶ διηγήσεις ἐν τῇ θρησκευτικῇ διδασκαλίᾳ (τρόπος καὶ χρόνος χρήσεως ἱστοριῶν ἐν κηρύγμασι καὶ διδασκαλίαις καὶ πόθεν ληπτέαι αὐταί).

11) Διοργάνωσις τῶν ἀγροτικῶν Κοινοτήτων (μελέτη καὶ ἀνάλυσις τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν).

12) Κοινὰ προβλήματα τῆς γεωργίας (Γεωργικὴ κατάπτωσις, αἰτία αὐτῆς καὶ πιθανὴ διάρκεια· διαριθμίσαις τῆς ζωῆς τοῦ ἀγρότου πρὸς τὰς σημερινὰς συνθήκας, συνεργατικὸν ἐμπόριον· φορολογία καὶ νομοθετικὰ μέτρα προτεινόμενα διὰ τὴν περίθαλψιν τῆς γεωργίας).

13) Ἀγροτικὴ Ἐκκλησιαστικὴ διοικήσις (Διοικητικὰ προβλήματα τοῦ ἀγρότου Ἐφημερίου Ἐκκλησιαστικῆς Οἰκονομολογίας ἢ Ἐκκλησίας καὶ ἡ Νεολαία· αἱ διαφοροὶ τυχόν δογματικαὶ συγγένειαι. Τοπικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ὁργάνωσις καὶ σχέσις τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ὅλην τὴν Κοινότητα).

14) Τὰς ὁ τρόπος τῆς ποσόδου τῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἰδρυομένων σχολείων (ἡ εὐθύνη τῶν κληρικῶν διὰ τὰ Ἐκκλ. σχολεῖα, ἡ χρήσις τῶν ἐν λόγῳ σχολείων ὡς μία εὐαγγελικὴ δρᾶσις· σκοποὶ, ὁργάνωσις, ἐφοδιασμοί, μαθήματα πρὸς μελέτην).

15) Περιπτώσεις ἐκτάκτου ἐργασίας διὰ τοὺς κληρικούς· (κατάδικοι, ἀσθενεῖς, διανοη-

τικῶς πάσχοντες, τὰ προβλήματα αὐτῶν καὶ οἱ ὑπὲρ αὐτῶν φροντίδες).

16) Αἱ μεγαλύτεραι Ἑνορίαι (Τι ἐκ τῶν ἐν ταῖς μεγάλας ἐνορίαις δύναται νὰ προσαρμοσθῇ καὶ εἰς τὰς ἀγροτικὰς Κοινότητας· προβλήματα ἐγχειρόμενα κατὰ τὴν δρᾶσιν τῶν ποιμένων ἐν τῇ θρησκευτικῇ ἐκπαιδεύσει μεταξὺ ὁμάδων Ἐκκλησιῶν καὶ προγράμματα συνεργασίας τῶν διαφόρων δογμάτων).

17) Θερινὰ Ἐκκλησιαστικὰ σχολεῖα (Ἱστορία, διοργάνωσις, διοικήσις, προγράμματα, δημοσιεύσεις, διδάσκαλοι, οἰκονομικὴ κατάσταση καὶ σχέσις πρὸς τὸ ὅλον ἐκκλησιαστικὸν πρόγραμμα).

18) Σπουδὴ τῆς παιδικῆς καὶ νεανικῆς ἡλικίας (διανοητικὴ, ἠθικὴ, κοινωνικὴ καὶ θρησκευτικὴ ἀνάπτυξις τῶν παιδῶν καὶ τῶν ἐφηβῶν· ἄξια καὶ χρησιμότης τῶν τοιούτων πληροφοριῶν διὰ τὸν κληρικόν).

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω τακτικῶν μαθημάτων τὰ ὁποῖα ἀπασχολοῦν τὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου ἀπὸ τῆς 8 π. μ.—1 μ. μ. ἐκάστην ἡμέραν, καὶ ἔκτακτοι ἐγένοντο ἑσπερινὰ διαλέξεις ὑπὸ σοφῶν κληρικῶν, ἐν ταῖς ὁποῖαις κυρίως οἱ ἀγορηταὶ ἀνέπτυσσον ζητήματα σοβαρὰ ἐκ τῆς πολυετοῦς ποιμαντορικῆς αὐτῶν δράσεως. Οὕτω λ. γ. ἐκτὸς τοῦ Σεβ. Ἐπισκόπου Charles Fiske τοῦ ἀρκετὰ ικανοποιήσαντος τὸ Συνέδριον, καὶ ὁ Αἰδ. Arthus N. Hewett, συγγραφεὺς ἐνὸς ὥραίου ἔργου «τὰ κωδωνοστάσια ἐν μέσῳ τῶν λόφων», ἐξιστόρησεν εἰς σειρὰν διαλέξεων τὴν εἰκοσαετὴ αὐτοῦ ποιμαντορίαν ἐν τινι πολιτείᾳ μὲ γενικὸν τίτλον τῶν διαλέξεων αὐτοῦ «ὁ οἰκονόμος τῶν Σοδόμων». Ἐπίσης ὁ Αἰδ. Lloyd Cherters ὠμίλησεν περὶ τῆς ἐργασίας τῶν περιοδευόντων Εὐαγγελιστῶν κ. ἄ.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐν ταῖς κοιναῖς συναντήσεσι τῶν εἰς διάφορα δόγματα ἀνητόντων κληρικῶν. Δὲν παρελήφθησαν ὁμως αἱ κατ' ἰδίαν ἐργασίαι μιᾶς ἐκάστης τῶν προτεσταντικῶν παραφυάδων, αἱ ὁποῖαι, παρὰ τὴν κοινὴν αὐτῶν καταγωγὴν, ἔχουσι καὶ θέματα μὴ κοινοῦ διὰ πάσας ἐνδιαφέροντος. Οὕτως ἐν τῷ μεγάλῳ τῷ στεγάζοντι τοὺς κληρικούς τῆς καὶ ἐμὲ φιλοξενησάσης Ἐπισκοπικῆς Ἐκκλησίας καθημερινὰ καὶ πολὺοι ἐλάμβανον χώραν συνεδριάσεις, κατὰ τὰς ὁποίας ἀνεπτύσσοντο πάντα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν Ἐπισκοπιανὴν Ἐκκλησίαν ἐκκλησιαστικὰ ὅσον καὶ καθαρῶς κοινωνικὰ ζητήματα. Ἐν ταῖς ἰδιαιτέrais ταύταις συναντήσεσι παρεστάθησαν λεπτομερῶς αἱ σημεριναὶ τῆς Ἐπισκοπικῆς Ἐκκλησίας ἀνάγκαι καὶ ὑπεδείχθη δι' ἀκριβεστάτων στα-

τιστικῶν ἢ καθόλου αὐτῆς κατάστασις.

Τὰς ἐν λόγῳ ἰδιαιτέρας συνεδρίας διηύθυνεν ὁ ἐκ Ν. Ὑόρκης Ἀρχιδιάκονος U. N. Foreman, Γραμματεὺς τοῦ Ἐπισκοποῦ αὐτοῦ τμήματος τῆς ἀγροτικῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐργασίας. Ὑπεβλήθησαν καὶ ἀνεπτύχθησαν διάφορα σχέδια μιᾶς καλλιτέρας ἐκκλησιαστικῆς αὐριον καὶ ἡκούσθησαν μετὰ προσοχῆς τὰ ἐκ τῆς ποιμαντορικῆς ἐκάστου πείρας ἀνακοινούμενα πορίσματα. Ἐζητήθη ὅπως ἐκάστος κληρικὸς ὑποβάλλῃ ἐγγράφως καὶ ἀναπτύξῃ προφορικῶς «ποῖον τὸ μέγιστον ἐν τῇ διακονίᾳ αὐτοῦ πρόβλημα καὶ πῶς προσπαθεῖ νὰ λύσῃ αὐτό». Ἐφ' ἐκάστης ὡς ἄνω μελέτης ἠδύναντο πάντες οἱ λοιποὶ νὰ ἐκφέρωσι τὰς γνώμας αὐτῶν. Ἐν ἐτέρᾳ συνεδρίᾳ παρεκλήθησαν τὰ μέλη ὅπως διατυπώσωσι τὰς κρίσεις αὐτῶν ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος ἀναγνωσθέντων ὑπ' αὐτῶν βιβλίων. Ἐπίσης ἐζητήθη τὸ πρόγραμμα τῆς ἐργασίας ἐκάστου διὰ τὸ προσεχὲς ἔτος 1929 καὶ ἄλλα πολλὰ. Δὲν παραλείπω περαινῶν νὰ σημειώσω ὅτι ἐκάστης ἡμέρας ἡ ἐργασία ἤρχιζεν διὰ λειτουργίας καὶ θείας κοινωνίας καὶ ἐπερατοῦτο δι' ὀλιγολέπτου περὶ τὸ μεσονύκτιον προσευχῆς. Ὅποσιν ὁμως ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν μοι ἐνεποίησεν ἡ μεγάλη μεταξὺ τῶν ἀγάπῃ! Καὶ ποσάκις μονολογῶν καὶ θαυμάζων ἐπανέλαβον: πῶς ἀγαπῶσιν ἀλλήλους! Οἱ πλείστοι ἐξ αὐτῶν διὰ πρώτην φοράν συνήντωντο, ἀλλ' ὁμως ἐφαίνετο ὅτι πολυχρόνιος φιλία τοὺς συνέδεεν! Ὁ εἰς Κύριον εἶχεν ἐνώσει αὐτοὺς, τῇ ἀληθείᾳ, ὅπως καὶ ὅλους τοὺς ἐδῶ κληρικοὺς, «εἰς ἓν». Ἡ μεταξὺ τῶν ἀγάπῃ, ἣτις σήμερον τόσον ἔχει ψυχγῇ παρὰ τοῖς πολλοῖς ἐφαίδρυνε τὰ προσώπα των, προσέδιδεν ἰδιαιτέραν τινὰ αἴγλην εἰς τὰς συγκεντρώσεις καὶ προσεμαρτύρει τὴν ἐν μέσῳ αὐτῶν παρουσίαν Ἐκείνου, ὁ ὅποιος εἰς τὴν τελευταίαν πρὸς τοὺς μαθητάς Του ὑποθήκας εἶχεν εἶπει «ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστέ, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις».

Ἴσως νὰ ἐρωτήσωσι μετ' ἐμοῦ καὶ οἱ προσφιλεῖς ἀναγνώσται τῆς «Ἐκκλησίας»: Εἶναι δυνατόν ὑπὸ τοιοῦτους ὁρους ποιμαντικῆς ἐργασίας νὰ ὑποτύχη καὶ νὰ μὴ φέρῃ τὸν ἀναμενόμενον καρπὸν; Οὐχὶ βεβαίως! Ὡς εἰς ἄλλην ἀνταπόκρισιν θὰ ἴδωμεν «καὶ καρπὸν φέρει καὶ ὁ καρπὸς μένει» (Ἰω. ιε', 16).

† Ἀρχιμ. ΠΑΝΤΕΛ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

«Ἐκκλησία»

ΜΕ ΚΛΗΡΟΝ ΠΤΩΧΟΝ ΚΑΙ ΡΑΚΕΝΔΥΤΟΝ ΔΕΝ ΤΟΝΩΝΕΤΑΙ ΤΟ ΛΑΓ' ἸΚΟΝ ΗΘΙΚΟΝ ΑΙΣΘΗΜΑ

Αἰ γινώμαι τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν

Μετὰ τὴν στοργὴν καὶ τὴν ἀγάπην ἐκείνην ποὺ πρέπει νὰ ἔχῃ γιὰ τὸν κλῆρον ὅσας ἱεράρχους τῆς περιουσίας τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλὰ καὶ μετὰ πλήρη γνῶσιν τῶν γενικῶν θρησκευτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων τοῦ τόπου μας, καὶ μετὰ ὅλο τὸ κῆρος καὶ τὴν βαρύνειαν ποὺ δίδουν εἰς τὰ λόγια του ἡ ἱψηλὴ θέσις του καὶ ἡ ἠθικὴ του ὑπόστασις, μοῦ ὠμίληρε γιὰ τὰ ζητήματα τοῦ ἑλληνικοῦ κλήρου καὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας, καὶ ἄλλα γενικώτερα, τῆς ἀρμοδιότητος καὶ τοῦ κύκλου του, πάντοτε, ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας. Σὲ κάθε του λέξι, καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς μακρᾶς συνομιλίας μας, μοῦ ἔκαμε ἐντύπωσιν πόσο βαθὺ, πόσο πραγματικὸ ἐνδιαφέρον ἔχει, ἐνδιαφέρον οἰκογενειάρχου γιὰ τὴν οἰκογενειὰν του, ὁ ἐκλεκτὸς αὐτὸς θρησκευτικὸς λειτουργὸς μας, πόσο φροντίζει μετὰ ὅλη τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐπιρροὴν ποὺ διαθέτει γιὰ τὴν οἰκονομικὴν βελτίωσιν τῆς θέσεως τοῦ κλήρου καὶ σὲ ποιοὺ βαθμὸ ἀπ' αὐτὴν ἐξαρτᾶ τὴν ἠθικὴν ἐξύψωσιν τοῦ Ἑλλήνου ἱερέως καὶ συνεπῶς καὶ ὁλοκλήρου τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας. Μπορεῖ νὰ πῇ κανεὶς ὅτι βάσις καὶ κέντρον τῶν σκέψεων τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, εἶναι ἡ βελτίωσις τῶν ὁρῶν τῆς ζωῆς τῶν ἱερέων μας ἀπὸ τὴν ὁποίαν προσοδοῦν μὴ κυριολεκτικῇ ἠθικῇ ἀναγέννησιν τῶν Ἑλλήνων.

—Τὸ ζήτημα τῆς μεθοδοσίας τῶν ἱερέων, μοῦ εἶπε, συνέχεται μετὰ τὸ ὅλον ἐκκλησιαστικὸν οἰκονομικὸν ζήτημα. Βεβαίως ἡ σημερινὴ κατάστασις τοῦ κλήρου μας δὲν τιμᾷ τὸ ἑλληνικὸν κράτος. Ἡ Ἑλλὰς εἶναι τὸ μόνον χριστιανικὸν κράτος τὸ ὁποῖον δὲν ἐνδιαφέρεται σοβαρῶς περὶ τοῦ κλήρου ὡς πρωτίστου πνευματικοῦ καὶ ἠθικοῦ παράγοντος ἐν τῇ κοινωνίᾳ.

Τὸ 1834 ἐδημεύθη τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας μετὰ τὸν σκοπὸν τῆς οἰκονομικῆς ἐξασφαλίσεως καὶ τῆς μορφώσεως τοῦ κλήρου. Ἀλλ' ἔκτοτε δὲν ἔγινε τίποτε ἀπολύτως. Οἱ ἔξανοι ἐκπλήσσονται ὅταν ἀκούουν ὅτι συζητεῖται ἀκόμη εἰς τὴν Ἑλλάδα ζήτημα τόσον στοιχειώδες καὶ τόσον ἀπλοῦν. Καὶ ἂν μὲν ἐξηρτάτο ἐκ μόνης τῆς ἐκκλησίας ἡ λύσις τοῦ ζητήματος, βεβαίως δὲν θὰ ὑπῆρχε ζήτημα σήμερον διότι ὀλίγαι ἐκκλησίαι ὑπάρχοντες τόσον πλούσιαι ὅσον ἡ ἑλληνικὴ. Ἀλλ' εἶναι γνωστὸν ὅτι ἀπ' ἐνὸς μὲν τὰ τῆς ἐκκλησίας οὐθιμίζονται ὑπὸ τῆς Πολιτείας, ἀπ' ἐτέρου δὲ ὅτι ἡ περιουσία τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας ἐξακολουθεῖ νὰ δημεύεται ἰδίως ἀπὸ τοῦ 1921, διὰ τῶν περὶ ἀκαλλοτριώσεως νόμων.

Ἀλλὰ καὶ ὡς ἔχει ἡ περιουσία τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας σήμερον, ἂν θελήσῃ ἡ Πολιτεία νὰ τὴν χορηγοποιήσῃ ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ κλήρου, βέβαιον εἶναι, κατὰ τοὺς μετριοτέρους ὑπολογισμοὺς, ὅτι δύναται νὰ ἐξασφαλίσῃ κατὰ τὸ πλεῖστον, τὴν λύσιν τοῦ ὅλου ἐκκλησιαστικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ ζητήματος. Ἐάν δὲ εἰς τὰς προσόδους τὰς ὁποίας δύναται νὰ ἐξασφαλίσῃ ἡ περιουσία τῆς ἐκκλησίας, προστεθοῦν ὅσα δίδουν σήμερον οἱ ναοὶ ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως

τοῦ κλήρου, μεῖν ἄλλας τινὰς προσόδους ἀκόμη — ἐκ τῶν νομίμων εἰσφορῶν τῶν ἐνοριῶν λ. χ. ἐκ τοῦ κηροῦ, κ. τ. λ. — θὰ εἶνε δυνατόν νὰ ἀπαρτισθῇ ἐτησίως τὸ ποσὸν τὸ ἀπαιτούμενον διὰ τὴν μισθοδοσίαν τῶν Ἑλλήνων ἱερέων.

«Ἡ μισθοδοσία δὲ τῶν ἱερέων δὲν ἔχει σκοπὸν μόνον ν' ἀνακουφίσῃ τοὺς νῦν ἱερεῖς, ἰδίως τῆς ὑπαίθρου χώρας, μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους κυριολεκτικῶς πέπονται, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀνορθώσῃ τὸν κλῆρον διὰ τῆς προσελεύσεως εἰς τὰς τάξεις τῶν μορφωμένων κληρικῶν.

«Σήμερον, ἐξηκολούθησε ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν, ἀποφεύγων νὰ γίνουν ἱερεῖς ἄνθρωποι μορφωμένοι, διότι δὲν θὰ ἔχουν οἰκονομικὴν ἐξασφάλισιν, συνεπῶς τὸ ζήτημα τοῦτο εἶνε ζήτημα ἀνορθώσεως τῆς ἐκκλησίας, διότι μόνον μετὰ κλῆρον μορφωμένον καὶ ἀντάξιον τῆς ἀποστολῆς τοῦ, εἴμπορεῖ ν' ἀντιμετωπῇ τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἐκκληρώσῃ τὸν προορισμόν της.

«Τὸ κράτος δὲν δύναται νὰ ὑποκαταστήσῃ δι' οὐδενὸς ἄλλου μέσου τὸν θρησκευτικὸν παράγοντα, καὶ ἐπομένως δὲν δύναται νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τοῦ λαοῦ ἀνευματικῶς καὶ ἠθικῶς, παρὰ μόνον διὰ τῆς ἐκκλησίας. Ἀλλ' ἐκτεταμένον, ἐκκλησία ἀνεμορφωμένου κλήρου, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐργασθῇ. Τὸ ζήτημα λοιπὸν εἶνε κατὰ πόσον ἡ Κιβέρνησις θὰ θέλῃ νὰ λήσῃ τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα τῆς ἐκκλησίας γενικῶς ὅποτε θὰ λιθῇ καὶ τὸ ζήτημα τῆς μισθοδοσίας τοῦ κλήρου».

Τελευταίως ἐκινήθη τὸ ζήτημα τῆς χρησιμοποιοῦσεως τῶν ἑλληνικῶν μοναστηρίων γιὰ τοὺς φτωχοὺς, εἴτε ὡς ἀνατορίων εἴτε ὡς ἀπομονωτηρίων, γιὰ τὸν περιορισμὸν τῆς μεταδόσεως τῆς τρομῆς ἀρρώστιας πρὸς τοὺς ἀσθενεῖς τὸν τόπον καὶ ἀπὸ τὴν ὁποίαν πεθαίνουν χιλιάδες ἄνθρωποι τὸν χρόνον. Σχετικῶς μετὰ τὸ σπουδαιότατον αὐτὸ ζήτημα ὁ Μακρ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ πῇ τὰ ἑξῆς:

— «Βεβαίως ἡ ἐκκλησία μας δὲν θ' ἀπέκρουε τοιοῦτὸν τι, καθ' ὅσον ἔχουσα νὰ μεριμνᾷ περὶ τῶν πτωχῶν καὶ τῶν ἀσθενῶν. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα χρήζει πολλῆς μελέτης, διότι, φανταζομαι, ὅτι διὰ νὰ μετασκευασθοῦν μερικά μοναστήρια εἰς νοσοκομεῖα, θ' ἀπαιτηθοῦν περισσώτεροι δαπάναι παρὰ ἂν κτισθοῦν νέα νοσοκομεῖα. Δὲν πράπει δὲ νὰ λησμονῇται ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν μοναστηρίων διὰ τῶν ἑλληνικῶν λαὸν εἶνε προσκυνήματα καὶ ὅτι δὲν εὐρίσκονται μακρὰν τῶν πόλεων καὶ τῶν συνοικισμῶν.

Πάντως εἶνε ζήτημα τὸ ὁποῖον μετὰ συμπαιδείας ἡ ἐκκλησία δύναται νὰ ἐξετάσῃ».

— Εἴμπορουν, Μακαριώτατε, νὰ συμπυκνωθῶν τὰ σημερινὰ μοναστήρια;

— Βεβαίως εἴμπορουν καὶ θὰ συμπυκνωθῶν.

— Ἀντιλαμβάνεσθε βεβαίως, Μακαριώτατε, μίαν πτωσίαν εἰς τὴν σημερινὴν ἠθικὴν κατάστασιν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Πῶς νομίζετε ὅτι ὁ κλῆρος εἴμπορεῖ νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν καταπολέμησιν τοῦ κακοῦ τούτου;

— Τὸ πρῶτον εἶνε ἀλπούστατον, ὁ κλῆρος, ἂν εἶνε μορφωμένος, ἔχει ὡς πρῶτον μέσον τὴν διδασκαλίαν καὶ ὡς δεύτερον τὴν κοινωνικὴν δράσιν, διὰ τῶν ὁποίων μέσων θὰ εἴμπερῃ νὰ συγκρατήσῃ τὸν λαὸν ἀπὸ τῆς πτωσίης εἰς τὴν ὁποίαν φέρεται. Ἐπαναλαμβάνω, ὡς εἶπα ἀνωτέρω, ὅτι ὁ μόνος πνευματι-

κὸς καὶ ἠθικὸς παράγων πρὸς ἀνορθώσιν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, εἶνε ὁ ἑλληνικὸς κλῆρος. Οὔτε οἱ νόμοι, οὔτε ἄλλα κυβερνητικὰ μέτρα, εἶνε δυνατόν νὰ ἐπιτύχουν τίποτε εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο, ὅσον δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τὸ κράτος διὰ τοῦ κλήρου. Καὶ ἀπὸδεῖξις τοῦτου πρῶχειρος, τὸ ἑξῆς: Εἰς ὅλα τὰ κράτη κατὰ τὴν μεταπολεμικὴν περίοδον, παρατηρεῖται κυριολεκτικὸς θρησκευτικὸς ὀργασμός. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν, εἰς τὴν Γερμανίαν ὑπάρχει τόσον μεγάλη θρησκευτικὴ κίνησις, διότι ἐκτιμῶν τὰ κράτη τὴν σημασίαν τοῦ θρησκευτικοῦ παραγόντος. Τὰ γείτόνα μας κράτη, ἡ Σερβία, ἡ Ρουμανία, ἡ Βουλγαρία, μετὰ τὸν πόλεμον ἀνέψωσαν τὰς ἐκκλησίας τῶν, καὶ καταβάλλουν κάθε προσπάθειαν ὑπὲρ τῆς μορφώσεως καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἐξασφαλίσεως τοῦ κλήρου τῶν. Μόνον δυστυχῶς ἡ Ἑλλὰς καθυστερεῖ εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο.

— Ὡμολήσατε, Μακαριώτατε, περὶ τῆς κοινωνικῆς δράσεως τῶν ἱερέων μας. Διὰ τὸ ὅτι ὁ Ἕλλην ἱερεὺς δὲν ἔχει τὴν θέσιν πού ἔχει ἄλλοι εἰς τὴν οἰκογένειαν, διὰ τὸ δὲν εἶνε ἕνας κοθήμερινὸς πνευματικὸς καὶ ἠθικὸς σύμβουλος τῆς, ὅπως εἶνε π.χ. ὁ ἱερεὺς εἰς τὴν Γαλλίαν;

— Διὰ ν' ἀπαντήσω εἰς τὸ ἐρώτημά σας αὐτὸ, πρέπει νὰ οἶσιν ὑπενθυμίσω τὸν Ἕλληνα ἱερέα τῆς ἐποχῆς τῆς Τουρκοκρατίας, καθ' ἣν ὁ ἱερεὺς ἦτο ὁ διδάσκαλος, ὁ χειρουργός, ὁ κυβερνήτης, πολλάκις, τοῦ ἑλληνικοῦ πολίτου, ἀνωτερος ἀνεματικὸς ὁδηγὸς τοῦ λαοῦ. Ἀλλὰ σήμερον οἱ ἄνθρωποι μετεστράφησαν. Ἡ κοινωνία ἀπῆκε ἐγκαταλειμμένη τὸν Ἕλληνα ἱερέα εἰς τὴν ἀμάθειαν καὶ εἰς τὴν πενίαν, τὸν ἠράκλασε νὰ ἐκτελῇ τὰ καθήκοντά του ἐπαγγελματικῶς, δὲν τὸν ἠθέλησε μορφωμένον μέλος τῆς κοινωνίας, καὶ ἔχοντα ἐν γένει, κοινωνικὴν θέσιν.

— Οἱ Λατίνοι ἱερεῖς δὲν ἔχουν ἀνάγκην νὰ σκεφθοῦν πῶς θὰ ζήσουν τὸς οἰκογενεῖας τῶν, μὴ ἔχοντες, ἄλλως τε, τοιαύτας, ὅτε εἶνε δυνατόν νὰ ἐκκληρώσουν τὴν μεγάλην ἀποστολήν, τὴν ὁποίαν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐκκληρώσῃ ὁ ἑλληνικὸς κλῆρος, ἂν εὐρίσκετο εἰς τὸ ἕψος τοῦ. Ἀλλὰ καὶ σήμερον ἀκόμη, ἐάν ρίψῃ κανεὶς ἕνα βλέμμα εἰς τὴν δράσιν πολλῶν κληρικῶν τῆς πρωτεύουσας καὶ τῶν ἐπαρχιῶν, θὰ ἴδῃ πόσα θαύματα κοινωνικῆς δράσεως ἠδύνατο νὰ κατωρθώσῃ ὁ κλῆρός μας.

— Εἰς τί ἀποδίδετε, Μακαριώτατε, τὸ γεγονός, ὅτι οἱ Ἕλληνες διανοοῦμενοι, ἀντιθέτως πρὸς ὅ, τι παρατηρεῖται ἄλλοι, μένουσιν ξένοι πρὸς τὰ θρησκευτικὰ ζητήματα τοῦ τόπου;

— Τὸ ζήτημα τοῦτο ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν καθόλου μόρφωσιν τῶν Ἑλλήνων. Ἐνῷ εἰς τὴν Εὐρώπην, βάσις τῆς μορφώσεως εἶνε ἡ θρησκευτικὴ μόρφωσις, παρ' ἡμῖν, δυστυχῶς, δὲν ὑπάρχει τοιαύτη βάσις, οὔτε ἡ ἑλληνικὴ οἰκογένεια, οὔτε τὸ ἑλληνικὸν Κράτος συντελοῦν εἰς τὴν θρησκευτικὴν μόρφωσιν τῶν μελῶν τῆς κοινωνίας. Ἐάν ἐρωτήσετε ἕνα Εὐρωπαῖον περὶ τῆς θρησκείας τοῦ, θὰ τὸν ἴδῃτε ἐνήμερον καὶ τῶν τελευταίων λεπτοτερειῶν. Ὁ Ἕλλην δυστυχῶς κατέχευται ἀπὸ ἀδιαφορίαν πρὸς τὰ θρησκευτικὰ ζητήματα, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ὑπάρχουν παρ' ἡμῖν τοιαῦτα ἐκδηλώσεις τοῦ θρησκευτικοῦ παραγόντος, ὁποῖαι ὑπάρχουν εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη. Μοῦ κάμνει, λόγου χάριν, ἐντύπωσιν, ὅτι καθ' ὃν χρόνον πολλοὶ λογοτέχναι τῶν ἄλλων λαῶν, χρησιμοποιοῦσιν θέματα καθαρῶς θρησκευτικὰ λογοτεχνικὰ ἔργα καὶ ἐνῷ εἰς ἄλλα κράτη, ἐκδίδονται σειραὶ συγγραμμάτων καθα-

ρῶς ὀρθοκεντικῶν, ὑπὸ λογοτεχνικὸν περίβλημα, παρ' ἡμῖν, δυστυχῶς, δὲν παρατηρεῖται τοιοῦτόν τι. Οἱ διανούμενοι δὲν ζητοῦν ν' ἀντλήσουν ἐκ τῆς θρησκείας ὑψηλὰς ἐμπνεύσεις· καὶ δὲν εὐρίσκονται· συνεπῶς, εἰς στενὴν συνάφειαν καὶ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν. Ὁ καθολικὸς καὶ ὁ διαμαρτυρούμενος θεωροῦν ἔλλειψιν τὸ νὰ μὴ μεταβοῦν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἢ νὰ μὴ κοινωνήσουν. Αὐτὸ εἰς ἡμᾶς γίνεται εἰς πολὺ μικρότερον κλίμακα ἢ καὶ καθόλου. Ἀναμφιβόλως, ὅμως καὶ εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο πάλιν ἐμφανίζεται ὡς αἰτία σπουδαιοτάτη ἡκατάστασις τοῦ κλήρου. Κλήρος μορφωμένος, δρῶν κοινωνικῶς, γράφων, διδάσκων, μετέχων πάσης ἐκδηλώσεως τῆς πνευματικῆς ζωῆς, δὲν εἶνε δυνατὸν παρὰ ν' ἀσκήσῃ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν διανοουμένων. Πῶς θέλετε, ὅμως, τὸν σημερινὸν κλήρον μας, ἰδίως τῆς ὑπάρχουσας χώρας, ἀγωνιῶντα περὶ τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἄρτου, ν' ἀσκήσῃ τοιαύτην ἐπίδρασιν; Ὑπάρχει (ἐκ μυριάδων παραδειγμάτων) ἱερεὺς τῆς ἰδικῆς μου δικαιοδοσίας, οικογενειάρχης, ὁ ὁποῖος λαμβάνει μισθὸν μόνον 150 δρ. τὸν μῆνα. Οἱ ἐπίτροποι ἔχοντες λόγους δυσαρρεσκείας ἐναντίον του, ἀρνοῦνται νὰ πληρώσῃν εἰς αὐτὸν τὸν μισθόν, ἐκ δὲ τῶν κειμένων νόμων οὐδὲ ὑπάρχει κἄν μέσον ν' ἀναγκασθῇ νὰ πληρώσῃν οἱ ἐπίτροποι· ἔστω καὶ τὰς 150 δραχμὰς. Πῶς θέλετε, λοιπόν, τοιοῦτος κληρὸς ν' ἀσκήσῃ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν διανοουμένων;

«Τελειῶνω, εἶπεν εἰς τὸ τέλος τῆς συνομιλίας μας Μακρὸν. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν, μὲ νῆν ἐξῆς παβόλην, εἰς τὴν ὁποίαν ἐφοιτῶ τὴν προσοχὴν τῶν ὑβερνιτῶν τοῦ τόπου· εἰς τὴν Μακεδονίαν βλέπει αὐτοὶς ὅτι ἐνὸς μὲν Σέβεντς ἱερεὺς μορφωμένος, καροῦς, ἐξησθελισμένος, ἐκνευρωμένος, ἀπ' ἑτέρου δὲ, Ἕλληνας ἱερεὺς κυριολεκτικῶς ρακενδύτους, προσελθόντες τὸν οἶκον ἐκ τῆς καθόλου καταστάσεώς των. Φαντάζεσθε, ὅτι μᾶς τιμᾷ τοιαύτη κατάστασις;

(Ἐκ τῆς «Πατρίδος» Ἀθηνῶν)

ΠΩΣ ΝΑ ΖΗΤΕ

(ὑπὸ John Lubbok)

(Συνέχεια)

Καὶ ἐὰν ἀφίνοντες τὸ ἄτομον παρατηρήσωμεν τὸ γένος, δὲν καταλαμβάνομεθα ὑπὸ φοβίης βλέποντες μέχρι πόσου βαθμοῦ παραμελοῦμεν τὰς ἀρετὰς ἡμῶν; Ἡ ἀνθρωπότης καὶ σήμερον ἀκόμη ὀφείλει νὰ ὁμολογήσῃ, ὅπως ὁ Νεύτων, ὅτι ὁμοιάζομεν πρὸς παιδία παίζοντα παρὰ τὸν αἰγιαλὸν καὶ συλλέγοντα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὅτε μὲν ἐν χαλίχιον λαμπρότερον ὅτε δὲ ἐν φῦκος περιεργότερον τῶν ἄλλων, ἐν ᾧ ὁ ἀπέραντος ὠκεανὸς τῆς ἀληθείας ἐξαπλοῦται ἐμπροσθεν αὐτῶν ἀνεκμετάλλευτος καὶ ἀνεξερευνήτος. Οὐδὲ κἄν μία οὐσία ὑπάρχει, ἥς νὰ γνωρίζωμεν ἀληθῶς τὰς ιδιότητας καὶ τὰς ἀρχάς, ἐργαζόμεθα ἀπὸ πρωίας μέχρι νυκτός, καὶ ὅμως ἐὰν ἐγνωρίζαμεν ὅλας τὰς ιδιότητας τῆς ὕλης, ἐὰν ἐγνωρίζαμεν νὰ χρησιμοποιώμεν ὅλας τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως, θὰ ἔχομεν πιθανῶς μόνον ὥραι τινες ἐργασίας πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν οὐσιωδαιτέρων ἡμῶν ἀναγκῶν· ἅπας δὲ ὁ μετέπειτα χρόνος θὰ ἔμενεν ἡμῖν, ὅπως καλλιερῶμεν τὸ πνεῦμα καὶ θεραπεύσωμεν τὰς ἀπικιτήσεις τῆς

ἡμετέρας καρδίας.

Μέχρι τοῦ νῦν δὲν ἐχρησιμοποιήθη τελείως ἡ δύναμις τοῦ ἀτμοῦ, ἡ δὲ ἐφαρμογὴ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ, ἄγνωστος πρὸ πεντηκονταετίας, μόλις ἐξήλθε τῶν σπαργάνων, ἡ δὲ κινητήριος δύναμις τῶν ποταμῶν εἶνε δύναμις ἀπολωλύτα. Καὶ ὅλας ἄλλας θ' ἀπέφυγεν ὁ ἄνθρωπος, ἐὰν ἐνωρίτερον ἀνεκάλυπτεν τὰς ναρκωτικὰς οὐσίας! Τόμος ὁλόκληρος δὲν θὰ ἐλήσκει εἰς ἀπαρήθησιν παρομοίων παραδειγμάτων. Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι πολλὰ εἰσὶ ἀνακαλύψεις ἐπιφυλάσσονται ἡμῖν οὖν τῷ χρόνῳ. Δὲν εἶνε ἄρα παράδοξον νὰ βλέπωμεν ἔθνη λεγόμενα χριστιανικὰ δαπανῶντα ἀφρόνως ἅπειρα ἑκατομύρια πρὸς ἐμπορεύματα καταστροφὴν καὶ καλοῖντα ὡς ἄγρια θηρία πρὸς κτήσιν λωρίδος γῆς, ἐν ᾧ ὁ ἀπέραντος ὠκεανὸς τῆς ἀληθείας ἐκτείνεται ἐμπροσθεν αὐτῶν ἀνεκμετάλλευτος;

Πρὸ ὀλίγων ἔτι ἐτῶν ἐλέγετο ὅτι τὰ ἡμῖσι τῶν παιδιῶν ἀνδρῶνται χωρὶς νὰ μαθητεύσιν ἀνάγνωσιν καὶ γραφῇ. Τὴν σήμερον ἀκούομεν ἀντίθετα παράπονα, ἀκούομεν παράπονα διὰ τὴν υπερβολικὴν τῶν γραμμάτων διάδοσιν. Κατὰ βάθος οἱ κύριοι οὗτοι κατακρίνουσι πᾶσαν παιδείαν μὴ ἔχουσαν ἄμεσον συνάφειαν πρὸς τὸν βίον. Ὑπάρχουν μάλιστα καὶ τινες, εὐαριθμοὶ εὐτυχῶς θεωροῦντες ὑπερβολικὰς τὰς ὑπὲρ τῶν σχολείων ἡμῶν δαπάνας. Δὲν βλέπουν οὗτοι, ὅτι ἡ ἀμάθεια στοιχίζει ἀκριβώτερα τῆς παιδείας. Τὰ παιδία ἡμῶν λαμβάνουσι τὴν σήμερον ὅλα στοιχεῖα τινὰ ἀνατροφῆς. Ἀλλὰ δικαιοῦμεθα νὰ ἐρωτήσωμεν (χωρὶς νὰ ἐξετάσωμεν τὸ ζήτημα τοῦτο ἐνταῦθα), ἐὰν καὶ τὸ παρ' ἡμῖν ἐκπαιδευτικὸν σύστημα εἶνε καὶ τὸ κράτιστον. Ἀρχοῦμεθα μόνον νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι παραμελοῦμεν ἅπαν τὴν ἡθικὴν ἀνατροφὴν ἐν τοῖς σχολείοις, καὶ τοῦτο, διότι ἐπεκράτησε, φαίνεται, μία θεωρία, ἡ ὁποία ἐγκρατεῖ λέγουσα ἡμῖν ὅτι, ἐὰν δὲν σέβασθῃ τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, θὰ πράξετε κακὸν καὶ ἡ πράξις ἡμῶν θὰ βλάψῃ τὸν πλησίον, ἀλλὰ θὰ παρέξῃ ἡμῖν, ἐπὶ γῆς τοῦλάχιστον, τὴν εὐημερίαν καὶ ἄλλα σημαντικὰ ὠφελήματα. Κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην, ὁ ἐγωϊσμός, ἡ πλεονεξία, ἡ ἀκρασία, ἡ ὀκνηρία καὶ ἄλλαι κακίαι καθ' ἑαυτὰς ἀξιοκατάκριτοι, εἶνε πηγαὶ ἀταλαύσεων, τοῦλάχιστον δι' ἡμᾶς μὴ βλάπτουσαι παρὰ μόνον τοὺς ἄλλους. Ἡ ἀπόλαυσις φυνικῶς θὰ ἐπεζητήτο παρ' ὅλων ὅσοι θὰ ἐφρόντιζον μόνον περὶ ἑαυτῶν, ἡ δὲ ἀρετὴ, ἡ ἁγαθότης, πράγματα εὐγενῆ καὶ ἐλκετὰ καθ' ἑαυτὰ, θὰ ἐπέφερον τὴν στέρησιν ὅλων τῶν ἀπολαύσεων, καὶ τῶν ἀσφοτέρων ἀκόμη, καὶ θὰ κατεδίκαζον τοὺς ἀσχοῦντας τὴν ἀρετὴν εἰς αἰωνίαν αὐταπέρην.

Καὶ ὅμως ἀληθὲς εἶνε τὸ ἀντίθετον. Ἡ κακία, μὴ ἀνεχομένη μήτε περιορισμοὺς μήτε νόμους, καθίσταται δούλη τῆς ἀτασθαλίας τῆς καὶ ὁ κακὸς ὑπόκειται εἰς τὴν χειρίστην δουλείαν, εἰς τὴν δουλείαν τῶν παθῶν του. Καὶ ὅμως πολλοὶ νέοι φαίνονται φρονούντες, ὅτι ἡ κακία ἔχει τὴν τῶν ἀνδρῶν χωρὶς ἀνταγωνισμὸν εἶνε ἱκανὸν νὰ ἔχει κακίας. Τὸ ἀνδρῶν, ἔγκειται μόνον τῇ ἀρετῇ, διότι αὐτὴ εἶνε ἡ ἀληθινὴ ἐλευθερία, ἡ δὲ ἀληθὴς δουλεία εἶνε ἡ κακία. Ἐὰν ζῶ οὕτω δὲν εἶνε ἐξευταλιστικόν, διότι εἶνε ἀνῆθικον, ἀλλ' εἶνε ἀνῆθικον, διότι ζῶν οὕτως ἐξευταλίζομαι. Καὶ ἐὰν τὰ πράγματα ἀντερέποντο, ἐὰν τὸ κακὸν ἐγένετο καλόν, ἡ εὐτυχία καὶ ἡ εὐημερία πάλιν

θά κατεστρέφοντο.

Εἰς ὑποστήριξιν δὲ τῶν λόγων μου ὅτι τὸ κακὸν καὶ τὸ ἄλλος εἶνε ἀχώριστα, ἀντὶ τῆς γνώμης θεολόγων θὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ λόρδου Chesterfield, τοῦ γνωστοῦ ἐκείνου φίλου τῆς χλιδῆς καὶ τῶν ματαιοτήτων τοῦ κόσμου. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ πρὸς τὸν υἱὸν του λέγει: «Τοιαῦται εἶνε αἱ ἀμοιβαὶ τὰς ὁποίας ἡ ἀρετὴ οὐδέποτε θὰ σὲ στερήσῃ καὶ τοιοῦτοι οἱ χαρακτῆρες τοὺς ὁποίους ὀφείλεις νὰ μιμηθῇς, ἐάν θέλῃς ν' ἀποβῇς καλὸς ἄνθρωπος καὶ ἀνώτερος τῶν ἄλλων» ἡ εὐτυχία οὕτως ἀποκτάται. Ὁ δὲ Καρτέσιος εἰς τέσσαρα ἀξιώματα συνεκεφαλαιῶν τοὺς κανόνας τοῦ βίου του:

Α'. Εἰς τὴν ὑπακοὴν εἰς τοὺς νόμους καὶ τὰ ἔθιμα τῆς χώρας καὶ ἐμμονὴν εἰς τὴν θρησκείαν, ἣν ὁ Θεὸς ἠδούκησε νὰ διδασθῶ ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας. Β'. εἰς τὴν εὐστάθειαν καὶ ἀποφασιστικότητά ἐν ταῖς πράξεσίν μου. Γ'. εἰς τὴν ἐκζητήσιν τῆς εὐτυχίας μᾶλλον διὰ τοῦ περιορισμοῦ παρὰ διὰ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν πόθων μου, καὶ Δ'. εἰς τὴν δαπάνην ὅλης μου τῆς ζωῆς πρὸς γνώσιν τῆς ἀληθείας. Ὁ δὲ Lilly ἐν τινι τῶν δημοφιλεσιτέρων βιβλίων του ὡς ἐξῆς συνοψίζει τὰς συμβουλὰς του: «Νὰ πλαγιαῖς μετὰ τὰ ἀρνία καὶ νὰ ξυπᾷς μετὰ τὰ πουλιά, νὰ ἦσαι εὐθυμὸς τέχρῳ τινὸς βαθμοῦ, νὰ ἦσαι σοβαρὸς χωρὶς κατήφειαν καὶ γενναῖος χωρὶς ὑπεροψίαν. Νὰ ἐνδύσῃς κοσμίως καὶ νὰ τρώγῃς ἀφθόνως, ἀλλὰ καὶ χωρὶς ὑπερβολὴν. Τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεως νὰ διέχεσαι εἰς διαχύσεις ἀξιοπρεπεῖς. Νὰ μὴ δυσπιστῇς εἰς κανένα χωρὶς αἰτίαν, ἀλλὰ νὰ μὴ πιστεῖς εἰς κανένα χωρὶς ἀπόδειξιν. Νὰ μὴ ἀκολουθῇς τυφλῶς κανενὸς τὴν ἰδέαν, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ εἶσαι ἰσχυρογνώμων. Ὑπηρετεῖς τὸν Θεόν, φοβοῦ τὸν Θεόν, ἀγάπα τὸν Θεόν, καὶ ὁ Θεὸς θὰ σ' εὐλογῇ ὅπως ἡ καρδιά σου καὶ ἡ καρδιά τῶν ἀγαπώντων σε ἐπιθυμεῖ».

Δὲν ἀπεργάζονται δὲ τὴν δυστυχίαν ἐαυτῶν καὶ τῶν ἄλλων μόνον οἱ ἐγωιστὰ καὶ οἱ ἀδιάφοροι, οἱ μοχθηροὶ καὶ οἱ ἐπιδιδόνοντες μόνον τὸ ἴδιον συμφέρον. Πρέπει νὰ ὁμολογῶμεν ὅτι καὶ ἄνθρωποι χρηστοὶ καὶ βιβλία ἐξαίρετα, πλήρη ἀγαθῶν προθέσεων περιρίπτουσιν εἰς τὴν πλάνην ταύτην. Συγχέουσι τὴν ἀνηθικότητα μετὰ τῆς ἡδονῆς, φαντάζονται ζωὴν θλίψεως καὶ ζωὴν ἡδονῆς καὶ περιγράφουσι τὴν ἀρετὴν ὡς σιωνιαν ἀπάθνησιν καὶ τὸν ἀσκητισμὸν ὡς θρησκείαν. Ἡ ἱερὰ Ἐξέτασις παρίσταται ἡμῖν ζωντανὸν παράδειγμα τῆς τοιαύτης ἀντιλήψεως: πολλοὶ τῶν ἱεροεξεταστῶν ἦσαν ἀναντιρρήτως ἄνθρωποι ἀγαθοὶ καὶ οἰκτίρμονες, ἀλλ' εἶχον ἀπατηθῇ ὀψιζὼν ἐν τῇ οὐσίᾳ τοῦ χριστιανισμοῦ. Καθ' ἡμέραν βλέπομεν περὶ ἡμῶν ἀνθρώπους ἀγαθοὺς, ἔχοντας τὴν πεποίθησιν ὅτι πᾶν ὃ, τι εἶνε τερπνὸν εἶνε ἁμαρτία καὶ ὅτι τὸ ἀληθὲς θρησκευτικὸν αἶσθημα δὲν ἐκδηλοῦται ἄλλως παρὰ διὰ νηστείας, σκληραγωγίας, θλίψεως καὶ κακονυχίας τοῦ σώματος, ὅτι ἡ ἀκτινοβολοῦσα καὶ ὑπὸ τὸ θάλας τοῦ ἡλίου καὶ τῆς χαρᾶς σφριγῶσα φύσις εἶνε κατὰρα καὶ οὐχὶ εὐλογία, εἶνε πειρασμός τοῦ πονηροῦ καὶ οὐχὶ ἡ μεγαλειτέρα πηγὴ τῶν ἀπολαύσεων, ἃς ἠδούκησε νὰ ἐπιδιδῇ ἡμῖν ὁ πανάγαθος δημιουργός. Ὁ Cowper λέγει μὲν ἡμῖν, τῷ ὄντι εὐφρῶς, ὅτι « ἡ ὁδὸς τοῦ πόνου αὐτὴ καὶ μόνη ὁδηγεῖ ἡμᾶς εἰς τὴν χώραν ὅπου πᾶς πόνος εἶνε ἄγνωστος». Καὶ πράγματι δυνάμεθα νὰ διέλθωμεν τὸν βίον χωρὶς νὰ γνωρίσωμεν τί ἐστὶ πόνος. Πᾶν φῶς ἔχει καὶ σκιά. Χωρὶς ν' ἀναφέρω

τὰς ἀναποφεύκτους θλίψεις, τὰς προσερχομένας κατ' ἀνάγκην ἐκ τῶν στενῶν ὁρίων τῆς ἡμετέρας ὑπάρξεως διὰ τῆς ἀπωλείας προσφίλων ἡμῖν ὄντων, λέγω μόνον, ὅτι ὁ βίος ἡμῶν εἶνε τόσον περιπλοκός, ὁ κόσμος στερεῖται ἀκόμη τόσης πείρας, τόσον ὀλίγον εἰσέτι ἐννοοῦμεν τὰς ἀνάγκας τῆς ὑπάρξεως ἡμῶν, τὴν φύσιν καὶ τὰς ιδιότητάς τῶν δυνάμεων καὶ τῶν οὐσιῶν, αἵτινες περιστοιχοῦσιν ἡμᾶς, ὥστε μοιραίως εἴμεθα ἔρμαιον αὐτῶν καὶ ὑφιστάμεθα παντοίους πόνους καὶ κακονυχίους. Ἀλλ' ὁ Cowper δηλοῖ ἀνωτέρω ὅτι μόνον ὁ δρόμος τοῦ πόνου ἀγει εἰς τὸν οὐρανόν, ὥσάν τάχα βίος εὐτυχῆς ἐπὶ γῆς ὦφειλε, κατ' ἀνάγκην, νὰ ἐξαγορασθῇ ἐν οὐρανοῖς δι' ἀλγηδόνων. Ἰδέα ἀληθῶς πεπλανημένη, ἀλλὰ συνταράξασα πολλὰς εὐαισθητοὺς ψυχὰς, ἐμβαλοῦσα αὐτὰς εἰς δισταγμοὺς καὶ ἀνησυχίαν. Πολλοὶ φύσεις νεαρὰ καὶ εὐθυμοὶ ἠσθάνθησαν τὰς βασάνους τῶν τύψεων τοῦ συνειδότος καὶ ἐμέμφθησαν ἐαυτὰς ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ δι' ἣν ὦφειλον νὰ ὦσιν εὐγνώμονες. Ὁ Cowper δὲν ἦτο πουργιανός καθ' ὁλοκληρίαν, ἀλλ' ἡ θεωρία του ὕζει ἐκ τοῦ πνεύματος ἐκείνων οἱ ὁποῖοι, κατὰ τὸν Μακάλειν, καταδικάζουσι τὰς ταυρομαχίας καὶ τὰς ἀλεκτρονομομαχίας, οὐχὶ διότι εἶναι αἰτία βασάνων εἰς τὰ ζῶα, ἀλλὰ διότι τέρπουσι τοὺς θεατάς.

Πολλοὶ θλίβονται καὶ ἀνησυχοῦν ὡς μὴ ἐννοοῦντες τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς. Καὶ ἐν τούτοις οὐδέποτε ἄνθρωπος ἐκπληρώσας τὸ καθήκον του, μετενόησεν ὅτι ἐξεπλήρωσεν αὐτό. Διότι δὲν ὑπάρχει καθήκον, λέγει ὁ Σενέκας, τὸ ὁποῖον ἐκπληρωθὲν δὲν κατέστησεν ἡμᾶς εὐτυχιστέρους. «Μὴ κατηγορῇς τὴν φύσιν, λέγει ὁ Μίλων» ἐπράξεν τὸ καθήκον της πρὸς σέ, πράξον καὶ σὺ τὸ ἰδικόν σου». Ὡμεν βέβαιοι ὅτι ὁ Δημιουργὸς δὲν θὰ ἐπλάττει τὴν φύσιν τόσον ὥραιαν, ἐὰν δὲν ἤθελε ν' ἀπολαμβάνωμεν τῶν ἀγαθῶν αὐτῆς, ἀδύνατον δὲ σχεδὸν εἶνε νὰ ὑπολογίσωμεν τὴν εἰρήνην καὶ τὴν χαρὰν, ἣν προσενεῖ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν πλησίον καὶ εἰς ἑαυτόν, ἐὰν καλῶς οἰκονομῇ τὰ τῆς ἰδίας ζωῆς. Ἐὰν ὁ παρὼν αἰὼν εἶνε πρᾶγματι (ὡς ἐγὼ νομίζω) ὁ θαυμαστότερος μᾶλλον ἐνδιὰ φέρων ὅλων τῶν αἰώνων, ἃς εὐγνωμονῶμεν ἐπὶ τούτῳ εἰς τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν, ἀλλ' ἃς μὴ ἀποδίδωμεν εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς τὸ κλέος καὶ τὴν δόξαν, συγχωρῶμεν δὲ μᾶλλον ἡμᾶς αὐτοὺς μετ' εὐγνωμοσύνης καὶ οὐχὶ μετ' ἐπάρσεως καὶ μεγαλαυχίας.

Πρέπει λοιπὸν μετ' εὐγνωμοσύνης ν' ἀπολαύσωμεν καὶ ὅσον οἶόν τε πληρέστερον τῶν ἀπείρων ἀγαθῶν τοῦ βίου. Ὡμεν ἐν τούτοις ἐτοιμοὶ ὅπως γνωρίσωμεν καὶ τὰς θλίψεις αὐτοῦ καὶ τὰς φροντίδας. «Ὁ βίος, εἶπεν ὁ Βαλβώλ, εἶνε κωμῳδία διὰ τοὺς σκεπτομένους καὶ τραγωδία διὰ τοὺς αἰσθανομένους». Καὶ πράγματι ἐνίοτε εἶνε τραγικός, συχνότερον κωμικός, ἀλλ' ἐτι συχνότερον εἶνε ὅ,τι ἡμεῖς θέλομεν νὰ ἦναι. Οὐδὲν πονηρὸν πλήττει τὸν σῶφρονα οὔτε ἐν τῇ ζωῇ, οὔτε ἐν τῷ θανάτῳ, εἶπεν ὁ Σωκράτης. Χωρὶς ἀμφιβολίας δὲ οἱ προσφῆται τοῦ ἀγαθοῦ ἐδικαιώθησαν πολὺ συχνότερον τῶν προσφητῶν τοῦ πονηροῦ, καὶ ὅμως ὁλόκληρα ἔτη εὐτυχίας παρέρχονται καὶ ἡμεῖς δὲν λογαριάζωμεν αὐτὰ, ἐν ᾧ ἐκάστην στιγμὴν λύτης καὶ πόνου μετροῦμεν βραδέως.

Δὲν πρέπει νὰ νομίζωμεν ὅτι πρέπει νὰ ἐπιτυγχάνωμεν ἀμέσως ἐν παντί. Καὶ ἡ φύσις αὐτὴ ἀποτυγχάνει. Μὴ ἐπαίρεσθε ἐπὶ ταῖς ἐπιτυχίαις καὶ μὴ ἀπελπίζεσθε ἐν ταῖς δυστυχίαις.

Λέγει δὲ ἡμῖν ἡ Ἁγία Γραφή: «Πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρεῖα ἡ ὁδὸς ἡ ἄγουσα πρὸς τὴν ἀπώλειαν

καὶ πολλοὶ οἱ εἰσερχόμενοι εἰς αὐτήν. Ἄλλ' ἡ ὁδὸς ἡ ἄγουσα εἰς τὴν ζωὴν στενὴ ἔστι καὶ ὀλίγοι οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν». Τὸ συμπέρασμα, τὸ ἐποῖον συνήθως ἐξάγουσιν ἐκ τῶν ῥήσεων τούτων, μοὶ φαίνεται ἐσφαλμένον. Δὲν λέγει ἡμῖν ὅτι ὁ δρόμος εἶνε κοπιωδέστερος καὶ δυσκολώτερος ἀλλὰ στενώτερος καὶ δυσεῦρετος. Ἀναμφιβόλως ὁ τῆς ἀληθείας δρόμος εἶνε εἰς καὶ μόνος, ἐν ᾧ οἱ δρόμοι τοῦ ψεύδους εἶνε ἀναρίθμητοι. Τὸ πορευομένου πλοῖον μίαν μόνον ὁδὸν ἀκολουθεῖ, πᾶσαι δὲ αἱ ἄλλαι ἀπομακρύνουσιν αὐτὸ ἀπὸ τοῦ λιμένος πρὸς ὃν κατευθύνεται. Ἄλλ' ἐκ τούτου δὲν ἔπεται ὅτι ἡ ὁδὸς αὕτη βρῖθῃ περὶ σισυφώων ὑψάων καὶ ὅτι εἶνε μᾶλλον ἐκτεθειμένη εἰς καταγίδας παρὰ πᾶσας τὰς ἄλλας.

Δὲν ἀρνούμαι ὅτι ἡ κακία καὶ ἡ ἀφροσύνη εἶνε ἐνίοτε πρόξενοι σιγυμιαίων ἡδονῶν καὶ ἀπολαύσεων διότι ἄλλως θὰ ἠρνούμην τὴν ὑπαρξίν τοῦ πειρασμοῦ, ὑπερ θὰ ἦτο παράλογον. Ἄλλ' ἐγὼ λέγω ὅτι ὑπακούοντες εἰς τὸν πειρασμὸν ἀγοράζομεν πρόσκαιρον εὐχαρίστησιν ἀντὶ λύπης διαρκούς, ὅτι κερδαίνομεν μικρὸν ἀντὶ πολλοῦ, ὅτι πωλοῦμεν, ὅπως ὁ Ἡσαΐ, τὰ πρωτόκρια ἡμῶν ἀντὶ πινακίου φακῆς καὶ ὅτι ἀποκτῶμεν τὴν χαρὰν μιᾶς ὥρας διὰ τῆς μετομελείας πολλῶν ἔτων. Καὶ τολμῶ μάλιστα νὰ εἶπω—ἐννοῶν μόνον τὴν ἐπὶ γῆς ἡμῶν ὑπαρξίν— ὅτι μὴ ἐπιδιώκοντες τὸ ἀγαθὸν οὐδέποτε θὰ εὐτυχήσωμεν. Περὶ σισυφώων εὐτυχία ὑπάρχει ἐν τῇ ἀντακαρνησίᾳ παρὰ ἐν τῇ ἐγωισμῷ.

Ἡ ἐπιτυχία καὶ ἡ εὐτυχία δὲν εἶνε πράγματα ταυτόσημα. Συχνάκις βλέπομεν ἀνθρώπους πολλαχῶς εὐνοηθέντας ὑπὸ τῆς τύχης, ἀλλὰ δυστυχεῖς. Ἡ τύχη δύναται πολλά, ἀλλὰ μόνον ἡ θέλησις καθίστησιν ἡμᾶς τοιοῦτους ὥστε νὰ ἡμεθα εὐχαριστημένοι ἐκ τῶν δώρων τῆς τύχης.

Τὸ πνεῦμά μου (1) εἶνε βασιλεῖον δι' ἐμέ, διότι μοὶ παρέχει ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν μυρίας ἀπολαύσεις· διότι νὰ μὲν δὲν εἶνε τοῦ καθενός, ὡς ἐλέχθη ποτὲ ὁριότατα, νὰ ἔχη πλοῦτη, ὑποουρήματα καὶ τιμὰς, ἀλλ' ὁ καθεὶς δύναται νὰ ἦ εὐάρετος, συνετός, καὶ γενναῖος. Διότι ὁ ἀληθινὸς πλοῦτος δὲν ἐγκεῖται εἰς τὸ ὅ, τι κατέχομεν, ἀλλ' εἰς τὸ ὅ, τι εἰμεθα, ὅλα δὲ τὰ προνόμια, ὧν ἀπολαμβάνομεν, ἐπισύρουσι καὶ ἀναλόγους εὐδύνους.

«Ὁ παρὼν ἡμῶν βίος, λέγει ὁ Χρυσόστομος, εἶνε θέατρον, αἱ δὲ πράξεις τοῦ ἀνθρώπου, δράμα· ἡ ἐνδοξα καὶ ὁ πλοῦτος, ἡ ἐξουσία καὶ ἡ ὑποταγή καὶ πᾶσαι αἱ διαφοραὶ αἱ χωρίζουσιν τοὺς ἀνθρώπους εἶνε θεατρικαὶ παραστάσεις. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐπίγειον ζωὴν τὸ θέατρον κλείεται καὶ αἰσθάνονται τὰ προσώπετα. Τότε δὲ ἕκαστος θὰ κριθῇ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· οὐχὶ κατὰ τὰ πλούτη, οὔτε κατὰ τὰ ἀξιώματα, οὔτε κατὰ τὰ τιμὰς καὶ τὴν ἰσχύν, ἀλλὰ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ». Ἐλπίζομεν ὅτι τὰ ἔργα ἡμῶν θὰ ὑποστῶσιν ἄνευ αἰσχύους τὴν ἐσχάτην ταύτην δοκιμασίαν.

Καὶ ποία ἔσται ἡ δοκιμασία αὕτη; Ὁ κριτὴς δὲν θὰ κρίνῃ τὰς πράξεις ἡμῶν, ἀλλὰ τὴν θέλησιν ἡμῶν· δὲν θὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν ἐπιτυχίαν ἡμῶν ἐν τῷ βίῳ ἀλλὰ μόνον τὴν ἀξίαν ἡμῶν. Καὶ ἀληθῶς τότε θὰ ἴδωμεν ὅτι ὁ ἐνάρετος βίος εἶνε ὁ μόνος εὐτυχής· καὶ ὅτι μόνον ἐκεῖνοι θυσιαζοῦσιν ἑαυτοὺς ὅσοι ζῶσιν ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ καὶ τῷ ἐγωισμῷ.

«Υἱέ, εἶπεν ὁ Σολομὼν, ἐμῶν νομίμων μὴ ἐπι-

λανθάνουν, τὰ δὲ ῥήματά μου τηρεῖτω σὴ καρδία. Μῆκος γὰρ βίου καὶ ἔτη ζωῆς καὶ εἰρήνην προσθή- σοι σὺ οὐ».

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΟΥ ΑBBÉ J. CALVET

(Γράμματα ἐξ Ἀγγλίας)

Ὑπὸ τὸν τίτλον: Rome and reunion εἶδε τὸ φῶς ἐν μεταφράσει εἰς τὴν ἀγγλικὴν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ πρωτοτύπου τὸ ἀξιόλογον βιβλίον τοῦ Abbé J. Calvet. Ὁ συγγραφεὺς ποιεῖται λόγον ἐν αὐτῷ περὶ τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ παρουσιάζει τὴν Ρώμην ὡς ἐπιθυμοῦσαν καὶ ἐργαζομένην (!) ὑπὲρ τῆς παμποθέτου ταύτης ἐνώσεως. Μολονότι δὲ ἔχεται, τῶν υπερφιάλων ἀντιλήψεων τῆς Ρώμης καὶ τῶν ἀπολυταρχικῶν ἀξιώσεων αὐτῆς, αἰτίνας ἀνέκαθεν ἀπετέλεσαν τὸ μόνον ἐμπόδιον εἰς πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς ἑνωσιν, ἐντούτοις δορυφόροι ἐπεκρίθη ὑπὸ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπισήμων κύκλων τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, τῶν ὁποίων τὰς γνώμας ἀντιπροσωπεύει τὸ περίφημον διὰ τὸν φαντατισμὸν καὶ τὴν ἀδιαλλαξίαν του περιοδικὸν «Tablet». Ὁ συντάκτης τοῦ περιοδικοῦ τούτου εὗρεν ὅτι εἰς πολλὰ ζητήματα, ὁ συγγραφεὺς εἶνε πολὺ ἐνδοτικός, ὅτι ὁποχωρεῖ εἰς πολλὰ ζητήματα, ὅτι δέχεται τέλος νὰ ἔλθῃ εἰς συνεννόησιν μετὰ τῶν μὴ Ρωμαιοκαθολικῶν, οἵτινες, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ συντάκτου, ὀφείλου ἀσυζητητὶ καὶ ἄνευ ὅρων νὰ κύνουν τὸν αὐχένα ἐνώπιον τῆς «Αὐτοῦ Ἀγιότητος», νὰ ἀσπασθῶν ὑποκλιναίεσθαι τὴν παπικὴν ἐμβάδα καὶ νὰ δηλώσων ὑποταγὴν, ἂν ἐπιθυμοῦν τῷ ὄντι νὰ μὴ διαιωνισθῇ ἡ παραμονὴ τῶν εἰς τὸ ὑπὸ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἐφευρεθῶν «Πουργατόριον». Ἄλλ' ἀφ' ἑτέρου ἐγκαλοῖ ἡχοῦν εἰς τὰ ὅσα πάντων αἱ στομφώδεις καὶ σατραπικαὶ ἐκφράσεις τῆς τελευταίας παπικῆς ἐγκυκλίου, τῆς καταδικαζούσης πᾶσαν ἐνέργειαν καὶ τάσιν ἀφορῶσαν τὴν ἑνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἀπαγορεύουσης εἰς τοὺς ἐξαρτωμένους ἐκ τοῦ Κονκλαβίου κληρικῶδες νὰ ἀσχολῶνται μὲ τὸ ζήτημα τούτου. Πλὴν τὸ βιβλίον τοῦ Ab. Calvet ἐξεδόθη εὐλογία τοῦ Βατικανοῦ, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ imprimatur τοῦ ἐν Παρισίοις Γεν. Ἀντιπροσώπου τοῦ Ποντίφηκος. Τί λοιπὸν νὰ πιστεύσωμεν; Ἐνδιαφέρεται ἡ Ἁγία Ἐδρα περὶ τῆς ἐνώσεως ἢ οὐ; Καὶ ἂν ἔχη τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ ἑνωσις δέον νὰ πραγματοποιηθῇ διὰ τῆς προσελεύσεως ἀπάντων τῶν μὴ Ρωμαιοκαθολικῶν εἰς τὴν παπικὴν μάνδρην ἂνευ συζητήσεως, πῶς τότε ἐπευλογεῖ διὰ τοῦ ἐπισήμου αὐτῆς nihil obstar βιβλίον οἷον τὸ ὑπὸ ἐξέτασιν, τὸ ὁποῖον ὑπεύθυνον διὰ τὴν μὴ ἑνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν θεωρεῖ ἐξ ἴσου καὶ τὴν Ρωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν;

Ἄλλ' ἴδωμεν τὰς γενικὰς γραμμὰς τῶν σκέψεων τοῦ Abbé Calvet

Ἐν ἀρχῇ τοῦ βιβλίου ὑπάρχει πρόλογος τοῦ Ἀγλοκαθολικοῦ Ὑποκόμητος Χάμιλαϊ ἐκφράζοντος τὴν χαρὰν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ δημοσίευσί τοῦ βιβλίου εἰς τὴν ἀγγλικὴν καὶ ὑποδεικνύοντος τὴν ἀντίθεσιν, ἥτις παρατηρεῖται μεταξὺ τοῦ περιεχομένου τοῦ βιβλίου τούτου καὶ τῆς ἀδιαλλαξίας τῆς τελευταίας παπικῆς ἐγκυκλίου.

Ἐν τῇ Ἀφ. κεφ. ἐπιγραφομένῳ: «Ἡ ὑπὸ τοῦ Κυ-

ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἰδρυθεῖσα Ἐκκλησία ἐστηρήθη ἐπὶ τῆς Ἑνότητος, ὁ συγγραφεὺς λέγει ὅτι πάντες ὅσοι πιστεύουσιν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν καὶ δέχονται τὴν διδασκαλίαν Αὐτοῦ, ὁφείλουν νὰ ἐπιδιώκουν τὴν ἐνότητα, ἥτις ὑπῆρξεν ἡ τελευταία ἐντολή τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὸς τοὺς Ἀποστόλους καὶ δι' αὐτῶν εἰς ὅλους τοὺς Χριστιανούς. «Ἄν ὁ Χριστὸς εἰς τὴν τελευταίαν προσευχὴν Του ἐν Γεσθημανῇ ἐπιμένει εἰς τὴν ἐνότητα, ἥτις δέον νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ τῶν μαθητῶν, τούτο συνέβη διότι προσέβλεπε τὰς διαιρέσεις. Ἀγωνιᾷ διότι προσαισθάνεται τὸν ἐγωϊσμόν καὶ τὰ μίσῃ τῶν πιστευόντων εἰς Αὐτόν. Προσεύχεται δὲ ὑπὲρ τῆς ἐνότητος διότι ταύτην θεωρεῖ α) ὅσον ἀπαραίτητον διὰ τὴν σωτηρίαν—«ἀγαπήσεις Κύριόν τὸν Θεόν σου... καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν». Καὶ β) διότι αὕτη εἰς τὰ ὅμματα τοῦ κόσμου θὰ εἶναι ἡ μοναδικὴ ἀπόδειξις τῆς θείας προσελεύσεως τῆς Ἐκκλησίας Του: «ἵνα ὁ κόσμος πιστεύῃ ὅτι Σὺ με ἀπέστειλας» ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἔστε». Πλὴν ἀντὶ τῆς διὰ τῆς ἀγίας ἐνότητος οἱ χριστιανοὶ εἰσι διηρημένοι, τοῦθ' ὅπερ οὐκ ὀλίγον συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀπιστίαν τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ παρεμπόδιζε κυρίως τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ μεταξὺ τῶν Μωαμεθανῶν, Κινέζων καὶ Ἰνδῶν. Ἐν τῷ Βφ κεφ. ἐπιγραφόμενῳ «ἡ ἀποστολή τοῦ Ἀγ. Πνεύματος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἶναι ἀποστολὴ ἐνότητος» ὁ συγγραφεὺς λέγει ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν, ὅταν κατὰ τὴν τελευταίαν προσευχὴν Του ἔλεγε εἰς τοὺς μαθητάς Του: «εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν» εἶχε ὑπ' ὄψιν τὴν ἀποστολὴν τοῦ Ἀγ. Πνεύματος, ὅπερ διὰ τῶν ἐνεργειῶν Του προώριστο νὰ διατηρῇ τὴν ἐνότητα τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων. Ὁ Παράκλητος ἔχει ἀποστολὴν ὃχι μόνον νὰ διδάσκῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ ὑπερασπίζῃ τὴν Ἐκκλησίαν κατὰ τῶν δυνάμεων τοῦ κόσμου τούτου καὶ θὰ συντελῇ εἰς τὸν θρίαμβον αὐτῆς. Παρὰ τὰς διαιρέσεις καὶ τὰ σχίσματα καὶ τοὺς πολέμους, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐργάζεται ἐν τῷ κόσμῳ, ὅστις, παρ' ὅλας τὰς ἀναστατώσεις, πρὸς τὴν ἐνότητα βαδίζει. Οἱ πόλεμοι, αἱ αἱματοχυσίαι, αἱ διενέξεις ἤδη καταδικάζονται ἀνεπιφυλάκτως ὑφ' ὁ- λων. Σήμερον, εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε, πάντες οἱ χριστιανοὶ δέον νὰ ὦσιν ἠνωμένοι ἐν μιᾷ Ἐκκλησίᾳ. Τοῦτο ἀκριβῶς εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνοποιου ἐργασίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῷ κόσμῳ.

Ἐν τῷ Γφ κεφ. ὁ συγγραφεὺς ἀπαριθμεῖ τὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διαιρέσεις μνημονεύων τοῦ Ἀρειανισμοῦ, τοῦ Νεστοριανισμοῦ καὶ τέλος τοῦ μεγάλου σχίσματος ὅπερ ἐχώρισεν Ἀνατολὴν καὶ Δύσιν. Συνεπεία, λέγει, τῆς διαγωγῆς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἀπέναντι τῆς Ρώμης ὑπῆρξεν ἡ διαίρεσις ἐκείνης εἰς 15 τοπικὰς Ἐκκλησίας. «Ἡ Ἐκκλησία αὕτη εἶναι τοσοῦτον διηρημένη, ὥστε ἐν αὐτῇ ἐπικρατεῖ δημοκρατικὴ ἀναρχία, ἥτις ἀπειλεῖ τὸν Χριστιανισμόν τῆς Ἀνατολῆς διὰ τῆς διαλύσεως καὶ ἀφίησιν αὐτὸν ἐκτεθειμένον εἰς τὰς ἐφόδους τοῦ Ἰσλάμ. [Ὁ συγγραφεὺς φωρᾷται ἀγνοῶν τὴν ἱστορίαν τῶν ὑποδοῦλων Ἑλλήνων, οἵτινες ἐπὶ ἑκατονταετηρίδας ὀλοκλήρως νικηφόρως ἀντιμετώπισαν τὴν μουσουλμανικὴν τυραννίδα, παρὰ τὰς προσηλυτιστικὰς ἐπιβουλὰς καὶ τὰς παρασκηνιακὰς διαβολὰς τῶν Μισιοναρίων τῆς Δύσεως, οἵτινες ξένοι πάντοτε πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς χριστιανικῆς ἀλληλεγγύης

ἠγωνίζοντο ἐν σκερρασίᾳ μετὰ τῶν τυράννων νὰ καταστήσωσιν ἐλαχθέστερον τὸν δουλικὸν ζυγόν. Τὸ γεγονός δ' ἀκριβῶς τῆς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διατηρήσεως τῆς πίστεως παρὰ τὰς πικρίας τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ ἀναγνωρίζει, καὶ ἐγκωμιάζει ἐπὶ τούτῳ τοὺς Ὀρθοδόξους Ἕλληνας, ἕτερος ἀντιπρόσωπος τῆς Δύσεως. πολλὰ τὰ συκοφαντικὰ καὶ ἱστορικῶς ἀνυπόστατα κατὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας γράψας. ὁ περίφημος Adrian Fortme ἐν τῷ Ἀγγλιστὶ ἐκδοθέντι συγγραμματι αὐτοῦ: The Eastern Orthodox Church 1907] Τὸ πνεῦμα τῆς διαιρέσεως, λέγει, ἐπεκράτησε δυστυχῶς, καὶ ἐν τῇ Δύσει, ἐν ἣ κατὰ τινὰ ἐποχὴν ὑπῆρχον 2 καὶ 3 Πάπαι, κατὰ δὲ τὴν 16ην ἑκατονταετηρίδα ἐξεργάγη τὸ σχίσμα τοῦ Λουθήρου, ὅπερ διέσπασεν τὸν χριστιανικὸν κόσμον τῆς Δύσεως εἰς δύο ἀντιμαχόμενα στρατόπεδα καὶ προὐκάλεσε συνεπειὰς ἀξιοθρηνήτους ὑφισταμένους μέχρι τῆς σήμερον.

Ἐν τῷ Δ'. κεφ. ὅπερ φέρει τὴν ἐπιγραφὴν: «Ἡ ἀντίληψις τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας περὶ τοῦ προβλήματος τῆς Ἑνώσεως», ὁ συγγραφεὺς λέγει: «Ὅταν ἡμεῖς ὁμιλοῦμεν περὶ ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἔχομεν ὑπ' ὄψιν ἔνωσιν ἐξωτερικὴν καὶ τελείαν προσώπων καὶ ὁμάδων ἠνωμένων ἄλλως κατ' οὐσίαν διὰ ταυτότητος πίστεως..... Ἡ Ἐκκλησία πρὸς ἔνωσιν ἀπευθύνεται μόνον πρὸς τὰς ἀληθῶς χριστιανικὰς ψυχὰς, αἵτινες περισεύουσιν εἰς τὴν Θεότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν Ἰερωσύνην, τὴν Θείαν Χάριν, καὶ τὸ Ἀποστολικὸν Σύμβολον, ἰδιαίτερος δὲ εἰς τὴν ἀναγκαιότητα τῆς ὁρατῆς Ἐκκλησίας. Οἱ μὴ ἔχοντες τοιαύτην πίστιν εἶναι ἀπιστοὶ ἔχοντες ἀνάγκην ἐπιστροφῆς οὐχὶ δὲ Χριστιανοὶ δυνάμενοι νὰ ἔνωθωσι μεθ' ἡμῶν». Ὑποχωρήσεις ἐν τοῖς ζητήμασι τῆς πίστεως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξωσι. Τοιαῦτα θὰ γίνωσιν ἐν ἄλλῃ σφαίρᾳ, ἥτοι ἐν πειθαρχίᾳ, τῇ Θ. Ααρχείᾳ καὶ τοῖς ἐθνικοῖς ἐθίμοις. Ἡ ἀγάπη, ἥτις δέον νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ ὅλων τῶν Χριστιανῶν, δὲν ἀποτελεῖ τὸ ἀπαντὸν τῆς ἐνώσεως, ὅπως νομίζουσι τινες δραματισταὶ καὶ ποιηταί, ἀλλὰ τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς αὐτήν. «Ἡ Ρωμικὴ Ἐκκλησία λέγουσα ἔνωσιν ἐννοεῖ οὐχὶ ἀπλῶς μουσικὴν ἔνωσιν τῶν καρδιῶν, ἀλλὰ καὶ ἐξωτερικὴν τοιαύτην, ὁρατὴν, ἀπλὴν καὶ ἐπίσημον ἐν τοῖς ὅροις: μίᾳ ὁργανωμένης Ἐκκλησίας διοικουμένης δι' ἱεραρχίας..... Ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι ὁμοσπονδία συνδικάτων, ἀλλ' ὁργανωμένον Σῶμα ἐμπορούμενον τῆς ζωῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Στοιχεῖα ἀνεξάρτητα ἐν αὐτῷ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχουν, ἀλλὰ μέλη ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ σώματος ὑποτασσόμενα καὶ διευθυνόμενα ὑπὸ τῆς κεφαλῆς. Τοιαύτη κεφαλὴ καὶ κέντρον, κατὰ τὸν συγγραφεὰ εἶναι ὁ Πάπας τῆς Ρώμης. «Ὁ Πέτρος, λέγει, ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Ἐπισκόπων περιβλημένος πρωτεῖον τιμῆς καὶ διοικήσεως.» Καὶ τὸ συμπέρασμα: «Εἶναι φανερόν ὅτι ἡ ἔνωσις τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν δὲν θὰ ἐπιτευχθῇ εἰ μὴ περὶ τὸ κέντρον τοῦτο, τὸ δὲ πρῶτον βῆμα ἐν τῇ πρὸς τὴν ἔνωσιν ὁδῷ πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἀναγνώρισις τοῦ πρωτεῖου τοῦ Πέτρου». Λέγοντες, λέγει, ἔνωσιν ἡμεῖς οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ (ὁρθότερον θὰ ἦτο ἂν ἔλεγε: ἐγὼ ὁ Ab. Calvet) δὲν ἐννοοῦμεν ἀπορρόφησιν. «Ὅπως διεκήρυξεν ὁ Λέων ΙΓ', ἐκάστη Ἐκκλησία θὰ ἔχῃ τοὺς ἰδίους αὐτῆς ἐπισκόπους, — [ἴδωτε τὴν μεγαλοψυχίαν καὶ τὴν Ρώμης, ὅτι δὲν ἀξιοὶ νὰ ἐπιβά- ἡμῖν λατίνους τοιοῦτους], οἱ ὅποιοι δὲν θὰ θεωροῦν

ΕΓΓΡΑΦΗΤΕ

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ

Καλυστήνετε πάντοτε εἰς τοὺς

φίλους σας τὸ περιοδικόν

«ΝΕΑ ΖΩΗ»

ται ἀντιπρόσωποι τοῦ Πάπα, ἀλλ' ἀληθεῖς διῶδοχοι τῶν Ἀποστόλων ἐν κοινωνίᾳ εὐρισκόμενοι μετὰ τοῦ Πάπα, ὅστις θὰ ἀναγνωρισθῇ ὑφ' ὧν ὡς ἡ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκάστη Ἐκκλησία θέλει διατηρήσῃ τὴν γλῶσσαν αὐτῆς, τοὺς τρόπους τῆς προπαγάνδας αὐτῆς, τὴν οἰκονομικὴν ὁργάνωσιν αὐτῆς, τὰς ἰδιαιτέρας αὐτῆς σχέσεις πρὸς τὰς τοπικὰς πολιτικὰς ἀρχάς. Εἶτα ὁ συγγραφεὺς ψέγει τὴν διὰ τοῦ προσηλυτισμοῦ μεμονομένων προσώπων ἐπιδιωκομένην ἔνωσιν, καθόσον, λέγει, ὁ τοιοῦτος τρόπος ἐνεργείας προκαλεῖ μίση. Διὰ τὴν τοιαύτην, φαίνεται, γνώμην του, καὶ δι' ἄλλας παραπλησίας ὁ Abbé Calvet ὑπέστη ἐπίθεσιν ἐκ μέρους τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ συναδέλφων του, οἵτινες λυσσώδως ἐργάζονται προσηλυτίζοντες διὰ παντοίων μέσων τοὺς εἰς τὴν Ἀγγλικανικὴν καὶ τὰς ἄλλας ἐν Ἀγγλίᾳ Ἐκκλησίας ἀνήκοντας. Πρὸ τινων μηνῶν ἀκόμη τὸ περιοδικόν «Tablet» οὗτινος ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν, ἀνέφερεν ὅτι κατὰ μέσον ὅρον 12—13000 Ἀγγλικανῶν προσέρχονται ἐτησίως εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Ὁ συντάκτης προσέθετεν ὅτι κατὰ τοὺς γενομένους προῦπολογισμοὺς ἐντὸς 800 ἐτῶν ἅπασα ἡ Ἀγγλία θὰ ἀνήκῃ εἰς τὸν Πάπα». Πλὴν ἡ προθεσμία, λέγει, εἶναι μακρὰ καὶ πρέπει νὰ ἐξευρεθῶσι μέσα πρὸς συντόμευσιν αὐτῆς!!

Ἐν τῷ Ε'. Κεφ. ὁ συγγραφεὺς ἐξετάζει τὰ περὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καὶ δὴ πῶς αὕτη εἰργάσθη καὶ ἀντελήφθη τὴν ἔνωσιν. Ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία, λέγει, ἥτις ἐξεδήλωσε τὴν ζωηροτέραν πρὸς ἔνωσιν ἐπιθυμίαν, δέον νὰ εἴναι εἰς ἡμᾶς γνωστὴ. Ἡ ἐπίσημος Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία (Established church) χάρις εἰς τοὺς δύο Ἀρχιεπισκόπους Καίτουαρίας καὶ Ὑόρκης διέσωσε τὴν συνοχὴν τῆς καὶ μετὰ τὸ σχίσμα. Ἡ κίνησις τῆς Ὁξφόρδης, ἥτις ἀνεζωπύρωσεν αὐτήν, ἐγένετο ὁ γενάρχης ῥεύματος θρησκευτικῆς ἀναγεννήσεως ἐν τῇ ἐπισήμῃ Ἀγγλικῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅπερ ἐξακολουθεῖ ὑπάρχον καὶ δὴ ἐνδυναμούμενον. Ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπάρχουν Σχολαὶ σκέψεως ὀνομαζόμεναι μερίδες: α) ἡ ὑψηλὴ

Ἐκκλησία — πιστεύουσα εἰς τὸ Βάπτισμα, τὴν πραγματικὴν παρουσίαν τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος ἐν τῇ Θ. Εὐχαριστίᾳ καὶ τὴν ἐξομολόγησιν, β) ἡ χαμηλὴ Ἐκκλησία — ἥτις δὲν ἔχει ὁμοιόμορφον διδασκαλίαν περὶ τοῦ βαπτίσματος καὶ τῆς Θ. Εὐχαριστίας καὶ πιστεύει εἰς τὴν δικαίωσιν ἐκ πίστεως μόνον καὶ γ) ἡ εὐρεῖα Ἐκκλησία, ἥτις περιλαμβάνει ποικίλας προτεσταντικὰς ἀποχρώσεις. Ὁ Λέων ΙΓ'. ὥρισεν τῷ 1895 Ἐπιτροπὴν, ἥτις ἐξετάσασα τὸ ζήτημα τοῦ ἐγκύριου τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν κατέληξεν εἰς συμπέρασμα ἀρνητικόν. Τῷ 1920, 250 Ἀγγλικανοὶ Ἐπίσκοποι συνελθόντες ἐν Λάμπεθ συνέταξαν τὴν περίφημον ἐκείνην ἔκκλησιν πρὸς ἀλάσας τὰς Ἐκκλησίας. ἐν ἡ μετὰ τοσαύτης ταπεινώσεως καὶ ἀγάπης ὁμιλοῦν περὶ τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἡ ἐγκύκλιος ἐκείνη ἀποτελεῖ γέφυραν ἐνοῦσαν τὸ ὑφιστάμενον μεταξὺ Ρωμαιοκαθολικῆς καὶ Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας χάσμα. Ἡ ἔνωσις τῶν δύο τούτων Ἐκκλησιῶν προώρεται νὰ τονώσῃ τὰς δυνάμεις ἑκάτερας πρὸς ἀπρόσκοπτον προαγωγὴν τῆς βασιλείας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἐν τῷ ΣΤ', κεφ. ὁ συγγραφεὺς ποιεῖται λόγον περὶ τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἐιδικῶς, ἥτις, λέγει, «οὐδέποτε δι' ἐπισήμου πράξεως αὐτῆς ἀπεσπάρθη τῆς Ρώμης»· ἡ ἰδέα αὕτη διατυπώται καὶ ἀναπτύσσεται καὶ ὑπ' ἄλλων θεολόγων τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ πρέπει νὰ εἶναι τις πάντῃ ἀνιστόρητος, ἵνα ἀγνοῇ τὸ γεγονός, ὅτι καθ' ὃν χρόνον ἡ Δύσις ἀπεσπάρθη τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία ὑπήγατο εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκ. Πατριαρχείου καὶ συνεπῶς οἱ Ἐπίσκοποι αὐτῆς δὲν ἦτο δυνατόν μεμονωμένως καὶ αὐτοτελῶς νὰ ἐνεργήσουν ἐπὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου ζητήματος, ἀλλ' ὤφειλον, ὅπως καὶ οἱ λοιποὶ Ἐπίσκοποι τοῦ Βυζαντίου, τὴν προϋσταμένην αὐτῶν Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν νὰ ἀκολουθήσουν. Ὅποια δὲ ἦτο ἡ γνώμη καὶ τοῦ Ὁρθοδόξου Ρωσικοῦ λαοῦ περὶ τῆς καινοτόμου Ρώμης μαρτυρεῖ τὸ γεγονός, καθ' ὃ, ὅτε ὁ Ἐπίσκοπος Κιέβου Ἰσιδώρος, ὁ μετὰ τοῦ Βησσαρίωνος ἀποδεχθεὶς τὰς ἀξιώσεις τοῦ Πάπα ἐν τῇ ἐν φλωρεντίᾳ ψευδοσυνόδῳ τοῦ 1439, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν ἑδρὰν τῆς ἐπαρχίας του, λαϊκῇ ἀξιώσει, δι' τὴν προδοσίαν, ἐρρίφθη εἰς φυλακὴν, ἐξ ἧς διέφυγε τῷ 1443 καὶ ἐλθὼν εἰς Ρώμην ἐγένετο Καρδινάλιος ὑπὸ τοῦ Πάπα Εὐγενίου τοῦ Δ'. (ἴδε καὶ Adrian Fortescue: The Orthodox Eastern Church σελ. 218)]. Ἐν συντόμῳ ὁ συγγραφεὺς ἀφηγεῖται τὴν ἱστορίαν τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐξαίρει τὴν εὐσέβειαν τοῦ Ρωσικοῦ λαοῦ, ὅστις μ' ὅλα ταῦτα—ὁμολογεῖ ὁ συγγραφεὺς—μισεῖ τὴν Ρώμην καθόσον εἶναι, λέγει, κεχωρισμένος αὐτῆς καὶ ὅλης τῆς Δύσεως ἀπὸ αἰῶνων ἱκανῶν. Αἱ δοκιμασίαι, τὰς ὁποίας σήμερον ὑφίσταται, ἀντὶ νὰ καταβάλλουν τογώνουν αὐτήν. Ἡ σημερινὴ αὐτῆς κατάστασις εἶναι ἡ καταλληλοτέ-

ΕΓΓΡΑΦΗΤΕ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ
ΕΙΣ ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

«ΝΕΑ ΖΩΗ»

Απαραίτητον διὰ κάθε
οικογένειαν

ρα (;) διὰ τὴν ἑνωσιν. Ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία ἔχει σήμερον ἀνάγκην κέντρου, ὅπερ θὰ στήρῃ αὐτήν. Τοιοῦτο κέντρον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι τὸ Οἶκον. Πατριαρχεῖον, ὅπερ ἐξησθῆναι μεγάλως. Διατί νὰ μὴ εἶναι τοῦτο ἡ Ρώμη; Αὕτη ἐπέδειξε τὴν καλὴν τῆς θέλησιν ἀποπειραθεῖσα διὰ τοῦ Πάπα Βενεδίκτου ΙΕ', νὰ σώσῃ τὸν Τάφον καὶ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ καὶ νὰ βελτιώσῃ τὴν τύχην τῶν ἐγκαθειρμένων Ρώσων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν. «Ὡς εἶναι, λέγει, βέβαιον οἱ Ρῶσοι, ὅτι ἂν ἐκεῖνοι κάμουν ἐν βῆμα πρὸς τὴν Ρώμην αὕτη θὰ κάμῃ τρεῖς πρὸς αὐτούς... Ἀλλὰ τί ἐπράξαμεν καὶ ἡμεῖς διὰ τοὺς πασχόντας ἀδελφούς μας Ρώσους; Πρέπει νὰ προσευχώμεθα δι' αὐτούς καί, ἂν δυνάμεθα, νὰ ἔλθωμεν εἰς βοήθειαν αὐτῶν».

Ἐν τῷ Ζ' κεφ. ὁ συγγραφεὺς ὁμιλεῖ περὶ τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς, «ἐκ τῶν ὁποίων τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἡ εὐλογία τῆς πίστεως ἦλθεν εἰς τὴν Δύσιν», ἐκθέτει ἐν συντομίᾳ τὰ γεγονότα τὰ ἐπὶ Φωτίου καὶ Κηρουλαρίου ὁδηγήσαντα εἰς τὸν χωρισμὸν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καὶ ἐπάγεται: Διὰ τὸν χωρισμὸν τοῦτον δὲν εἶναι ὑπεύθυνος καθ' ὁλοκληρίαν ἡ Ἀνατολή. Ἡ Δύσις πολλάκις ἀπῆντα εἰς τὰς παρατηρήσεις τῆς ΚΠόλεως μετὰ μεγάλῃς δριμύτητος, ἡ δὲ ἀστάθεια καὶ τὸ εὐμετάβολον αὐτῆς συνετέλεσαν εἰς τὴν διαιώνισιν τοῦ ἥδη ὑπάρχοντος ἐρεθισμοῦ τῶν πνευμάτων. Καὶ συνετέλεσθη μέγα σφάλμα, τοῦ ὁποίου αἱ συνέπειαι ἀκόμη ἐπηρεάζουν τὸ πρόβλημα τῆς ἐνώσεως! Τὴν 13ην ἑκατονταετηρίδα σταυροφορία ὁργανωθείσα ὑπὸ τῆς Δύσεως πρὸς ἀπελευθέρωσιν τοῦ Τάφου τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τοῦ Μουσουλμανικοῦ ζυγοῦ ἐξεστράφη τῆς ὁδοῦ αὐτῆς. Παρορμώμενοι ὑπὸ τῆς ἀρπακτικότητος τῶν Ἑνετῶν καὶ Γενουησιῶν οἱ σταυροφόροι, παρὰ τὴν ῥητὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ Πάπα ἐπετέθησαν κατὰ τῆς Κων/πόλεως, κατέστρεψαν τὴν πόλιν διάπυρος καὶ σιδήρῳ καὶ ἴδρυσαν Λατινικὸν Βασιλεῖον ἐπὶ τῶν εἰρείων τῆς Ὁρθοδόξου Χριστιανικῆς Αυτοκρατορίας. Ὁ Πάπας Ἰννοκέντιος Γ' εἰς μάτην διεμαρτυρήθη κατὰ τοῦ ἐγκλήματος τῶν σταυροφόρων. Ὁλόκληρος ἡ Χριστιανικὴ Ἀνατολή ἐθεώρησε

τὴν Ρώμην ὑπεύθυνον διὰ τὴν προσβολήν, τὴν ὁποίαν οὐδέποτε ἔλησμόνησε». Εἰτα ἐκθέτει τὰς ἀποπειρας πρὸς ἑνωσιν ἐν Ἀ' ὡν καὶ Φλωρεντία, αἵτινες, λέγει, ἐναντήσαν λόγῳ τῶν παρεξηγήσεων αἵτινες ἐγεννήθησαν εἰς ἀμφοτέρω τὰ μέρη μολοντοὶ ἡ Δύσις πάντοτε τρέφει συμπάθειαν πρὸς ἑνωσιν, ὡς ἡπέδειξεν ἡ πολιτεία τῶν Παπῶν Πίου ΙΧ, Λέοντος ΧΙΙΙ, Πίου Χ, καὶ Βενεδίκτου ΧΥ. Εἰς τὰς προσπαθείας ταύτας, κατὰ τὸν συγγραφεῖα, ἀντέταξεν ἄρνησιν ἡ Ἀνατολή. Ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Ἀνθίμος ΥΠΙ ἀπῆντησεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Πάπα Λέοντος ΧΙΙ κατηγορῶν τὴν Δύσιν διὰ τὰς καινοτομίας αὐτῆς καὶ προσκαλὼν αὐτὴν νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς τὴν εὐθείαν. Ἐχόντες ὅτι ὄψαι τὰς μεγάλας ὀφειλάς, ὅς θὰ πορισθῇμεν ἐκ τῆς ἐνώσεως, ὀφείλομεν νὰ προσευχώμεθα ἐπαρκῶς ὑπὲρ τῆς συμφιλίσεως Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως.

Ἐν τῷ Η' κεφ. ὁ συγγραφεὺς ὁμιλεῖ περὶ τῶν μέσων, δι' ὧν ἠθέλεν ἐπιταχυνθῇ ἡ ἑνωσις. Πρὸς τοῦτο λέγει πρέπει α) νὰ ἀρθῇ ἡ ἀμοιβαία ἄγνοια καὶ δι' ἐπικοινωνίας φιλικῆς νὰ γνωρίσωμεν ἀλλήλους β) νὰ ἀπαλλάξωμεν τὰς θρησκευτικὰς ἡμῶν πεποιθήσεις τοῦ φηλετισμοῦ, ὅστις μᾶς πᾶζει καὶ δότις ὁδηγεῖ εἰς θρησκευτικὴν ἀποκλειστικότητα γ) νὰ ἀποτινάξωμεν τὴν ὑπερηφάνειαν, συνέπεια τῆς ὁποίας δὲν θέλομεν ν' ἀναγνωρίσωμεν τὰ λάθη ἡμῶν, ἀλλ' ἐπιφορτομεν ἕκαστος τὰς εὐθύνas εἰς τὴν ἀντίθετον παρτάξιν καὶ νὰ οἰκειωθῶμεν τὴν ταπεινώσιν καὶ τὴν ἀπλότητα τῆς καρδίας. Ὡς θελήσωμεν, λοιπόν, λέγει, νὰ μελετήσωμεν τὰ ζητήματα τὰ ἀναγόμενα εἰς τὰς διίσταμένας ἀφ' ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ νὰ συνεργασθῶμεν μετ' αὐτῶν ἐπὶ κοινωνικοῦ ἐδάφους. Ὡς δυνάμεις ἐχθρικαὶ πρὸς τὸν Χριστιανισμὸν συνεργάζονται διὰ τὴν ἐξολόθρευσιν αὐτοῦ «οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ ἔχουν σοβαρὸν καθήκον νὰ ἐπιτελέσουν εἴτε εἴνε Ρωμαιοκαθολικοί, εἴτε Ἀγγλοι, εἴτε Σλαῦοι θὰ ἀντλήσωσι τὰς αὐτὰς ἀρχὰς ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου πρὸς κοινωνικὴν δράσιν. Τούτου ἕνεκα δὲν θὰ εἶναι δύσκολον δι' αὐτοὺς νὰ ἐνώσουν τὰς προσπάθειας αὐτῶν ἐπὶ τοιαύτης βάσεως ἐν ἑκάστη χώρᾳ... καὶ νὰ ζοῦν ἐν συμπαιθείᾳ, παρὰ τὰς διαφορὰς, αἱ ὁποῖαι χωρίζουν αὐτούς». Καὶ εἰς ἕκαστος δέκατον χριστιανῶν ὀφείλει νὰ συντελῇ εἰς τὴν ἑνωσιν βελτιῶν ἑαυτὸν ἠθικῶς, προσευχόμενος καὶ πιστεύων ὁλοψύχως εἰς τὸ δυνατόν τῆς ἐνώσεως.

Ἐν τῷ τελευταίῳ κεφ. ὁμιλεῖ ὁ συγγραφεὺς περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ προβλήματος τῆς ἐνώσεως. Πρὸς παρασκευὴν, λέγει, τοῦ ἐδάφους ἀπαιτεῖται νὰ δημιουργηθοῦν σχέσεις φιλικαὶ διὰ συνεδρίων, διαλέξεων καὶ συναντήσεων ἐν πνεύματι ἀγάπης καὶ εἰρήνης. Ἄλλως τε ὅλαι αἱ Ἐκκλησίαι σήμερον ἔχουν ν' ἀντιμετωπίσουν κοινὸν ἐχθρὸν: τὴν ἀπίστιαν καὶ τὴν κοινωνικὴν ἀναρχίαν. Καὶ εἶναι ὁ ἐχθρὸς οὗτος τόσο φοβερὸς ὥστε οἱ χριστιανοὶ θὰ ἀναγκα-

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ κ. κ.

Συνδρομητάς μας

Ἡ «ΝΕΑ ΖΩΗ» διὰ τὴν δύνηθῃ νὰ ἐκ-
πληρώσῃ καλύτερά τὸν σκοπὸν τῆς πρέ-
πει τοῦλάχιστον νὰ διπλασιάσῃ τοὺς συν-
δρομητάς τῆς.

Ποῖος ἀπὸ ὑμῶν δὲν θὰ μποροῦσε νὰ
ἐγγράψῃ ΕΣΤΩ ΚΑΙ ἘΝΑ ΜΟΝΟΝ
νέον συνδρομητὴν;

Πόσοι δὲν ἔχουν ἀνάγκην νὰ μάθουν τό-
σον ὠφέλιμα πράγματα πού γράφει ἡ
«ΝΕΑ ΖΩΗ» καὶ ὅμως δὲν τοὺς συνέ-
στησε κανεὶς ταύτην.

Συστήσατέ τὴν εἰς αὐτοὺς

ΕΓΓΡΑΨΑΤΕ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗ-
ΤΑΣ ΣΤΕΙΛΑΤΕ ΜΑΣ ΕΣΤΩ ΚΑΙ Ε-
ΝΑ ΜΟΝΟΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΗΝ Ὁ
ΚΑΘΕΝΑΣ ΣΑΣ.

οἶδον, ἐπὶ τέλους, νὰ ἐνωθῶν πεζόμενοι ὑπὸ τῆς
βίας τῶν περιστάσεων. «Μία νέα κοινωνικὴ κατὰ-
ταξις τῶν ἀνθρώπων συντελεῖται σήμερον. Καὶ ἡ ἐξέλι-
ξις εἶναι τόσο ταχέα, ὥστε πολὺ ταχέως οἱ ἀνθρώ-
ποι θὰ διαιρεθῶν εἰς δύο στρατόπεδα: τοὺς ἐχομέ-
νους τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοὺς ἐχθροὺς
αὐτοῦ. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας διαίρεσις θὰ ση-
μαίνει θάνατον, καθόσον μόνον τὰ ἄτομα τὰ ἡνωμέ-
να εἰς ὁμάδας καὶ μόνον αἱ ὁμάδες αἱ ἡνωμέναι εἰς
ὁμοσπονδίας θὰ ἐπιζήσουν κατὰ τὴν πάλιν ταύτην.
Ὅλοι ἐννοοῦν τὴν ἀλήθειαν αὐτήν. Οἱ ἐχθροὶ τῆς
ταξέως κατενόησαν αὐτήν καὶ ἤδη ἠνώθησαν ἀνε-
ξαρτήτως πολιτικῶν ἐθνικῶν ὁρίων. . . . Ἀς προσ-
παθίσωμεν νὰ πραγματοποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ
τὸ ἰδεώδες τοῦ Χριστοῦ, νὰ πλατύνωμεν τὰς συμπά-
νθειας μας, νὰ κάμωμεν τὰς ψυχὰς ἡμῶν περιδρότε-
ρον φιλελευθέρως, ἀγαπώσας καὶ εὐθέτους εἰς τὴν
ἐνότητα καὶ τὴν ἀγάπην». Τοιοῦτο τὸ περιεχόμενον
τοῦ βιβλίου τοῦ Abbé Calvet ὅστις εἶναι, φαίνε-
ται, εἰς ἕκ τῶν κληρικῶν ἐκείνων τῆς Διτιχῆς Ἐκ-
κλησίας, οἵτινες οὐδαμῶς συμμερίζονται τὴν ἀπο-
κλειστικότητα καὶ τὴν ἀδιαλλαξίαν τοῦ Βατικανοῦ
καὶ ἀγωνίζονται δι' ὧν λέγουν καὶ γράφουν νὰ ἀ-
ποστείλουν τὰς ἀλύσεις καὶ ν' ἀποπτύσουν τὸ φέμω-
τρον, τὰ ὅποια ἐπιβάλλει εἰς αὐτοὺς ἡ τυραννικὴ περ-
ιθαρχία τῆς Ρώμης. Αἱ τελευταῖαι ἰδίως φράσεις τοῦ
συγγραφέως ἀποδεικνύουν ὅτι ὁ κληρὸς τῆς Ρώμης
κατὰ μέγα μέρος ἦτο ὑπὲρ τῆς συμμετοχῆς τῆς Δι-
τιχῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ ἐν Λωζάνῃ συνέδριον, ἀπέναντι
τοῦ ὁποίου τόσην ἐχθρικήν στάσιν εἶχε λάβει ἡ ἐπι-
σημὸς Ρώμη. Οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι ἐν τῇ
Ρωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ συντελεῖται ζύμωσις ἀποσκο-
ποῦσα τὴν ἐξόδον αὐτῆς ἐκ τῶν στενῶν ὁρίων, εἰς
τὴν ὁποίαν κατεδίκασεν αὐτήν ἡ παπικὴ τυραννίς,
καὶ ὁ προσανατολισμὸς εἰς ὁρίζοντας ἐδυνάστευ-
σις συμφωνοτέρους πρὸς τὰς νέας ἀρχὰς καὶ ἰδέας, οὐ
μὴν δ' ἀλλὰ καὶ τὰς νέας ἀνάγκας. Ἡ ζύμωσις αὐ-
τὴ εἶναι ὑπόκωφος ἀντίδρασις κατὰ τὸν δεσμὸν τοῦ
Κονκλαβίου, οὐδὲν δὲ παράδοξον νὰ προσλάβῃ χα-
ρακτῆρα ἐντονώτερον. Γνωστὸς μὲν κληρικὸς ἀνι-
στὰς εἰς τὴν Ρωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν μοι ἔλεγε πρὸ τι-
γῶν ἡμερῶν: Ἡ σιδηρὰ περιθαρχία τῆς Ρώμης εἶναι

ἡ μεγαλύτερα ἀδυναμία τῆς Ρωμαϊκοῦ Ἐκκλησίας.
Ὁ Abbé Calvet κεκαλυμμένως λέγει τὸ αὐτὸ
καὶ ἀποδοκιμάζει δημοσίᾳ τὴν πολιτικὴν τοῦ Βατι-
κανοῦ κατὰ πάσης συμμετοχῆς «εἰς συνεδρία, συγ-
κλητρώσεις, διαλέξεις ἀφορώσας τὴν ἐνωσιν τῶν
Ἐκκλησιῶν». Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀείποτε ἐμ-
πνεομένη τοῦ πνεύματος τῆς ἀγάπης καὶ διαλλαγῆς
καὶ εὐχαρίστως ἐρχομένη πάντοτε εἰς συνομιλίαν
μετὰ τῶν ἐτεροδόξων, μετὰ χαρὰς θέλει χαιρετίσαι
πάσαν ἐνδεχομένην νηφάλιον χειρονομίαν τῆς Ρώ-
μης ἀπὸ ἀπληρομένης πλέον τῶν ὑπερφιάλων, ἀντιπα-
γελικῶν φιλοδοξιῶν καὶ τῆς ἀδιαλλαξίας τοῦ παρελ-
θόντος, ἀποκηρυκτούσης τὰς μέχρι τοῦδε προσηλυτι-
στικὰς ἐνεργείας τῆς καὶ καταλαμβάνουσας τὴν
θέσιν, εἰς ἣν ἐταξάν αὐτῇ οἱ ἱεροὶ Κανόνες τῶν Ἀ-
γίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Λονδίνον, 27 Ὀκτωβρίου 1928

Ὁ Μ. Ἀρχιμ. ΜΙΧΑΗΛ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

«Ἐκκλησία»

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

**Συνηγορία ὑπὲρ τῆς οἰκονομικῆς βελτιώσε-
ως τοῦ Ἐνὸριακοῦ Κλήρου τῆς Κρήτης**

Ὁ ἀρχηγὸς τῆς δημοκρατικῆς ἐνώσεως κ.
Παπαναστασίου ὁμιλῶν εἰς τὴν βουλὴν τὴν
27 Νοεμβρίου ἐ. ε. διὰ τὴν ἐκπροσώπησιν
καὶ τοῦ Κλήρου ἐν τῇ Γερουσίᾳ εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Σήμερον ὁ πλέον ἀσυγχρόνιστος ὀργα-
νισμὸς εἰς τὸ κράτος μας εἶναι ἡ Ἐκκλησία.
Ἐχομεν τὴν ἀπαίτησιν νὰ συγχρονισθῇ ὁ
Κληρὸς νὰ ἐξελεχθῇ, νὰ γίνῃ προστάτης τῶν
ἀδικουμένων, νὰ μὴ περιορισθῇ εἰς τὰ ἐκκλη-
σιαστικὰ τοῦ καθήκοντα.

Ἡ ἀποστολὴ του δὲν συνίσταται εἰς τὴν
ἐκπλήρωσιν τῶν τοπικῶν ἐκκλησιαστικῶν κα-
θηκόντων του. Θέλω τὸν κληρὸν ἐργαζόμε-
νον πρὸς ἐκχριστιανισμόν τῆς κοινωνίας.
Ὁχι ὄργανον κομματικόν. Ἐλπίζω ὅτι ἡ ση-
μερινὴ κυβέρνησις θὰ λάβῃ τὰ δεόντα μέτρα
πρὸς ἐξύψωσιν τοῦ κλήρου εἰς τρόπον ὥστε ἡ
Ἐκκλησία νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν μεγάλην τῆς ἀ-
ποστολήν.»

— Ἀλοιμονον ἐὰν....

Οἱ ὅμοι λόγοι τοῦ κ. Παπαναστασίου ἀ-
νάγκη νὰ χαραχθῶν βαθύτατα εἰς τὴν καρδί-
αν τοῦ Κλήρου καὶ κινήσωσιν αὐτὸν εἰς συγχρο-
νισμόν εἰς διόρθωσιν, εἰς ἐξυγίανσιν, καὶ δρα-
σιν, ἵνα ἐντὸς ὀλίγου, διὰ τοῦ ζηλευτοῦ ἡψους
εἰς ὃ θὰ ἔχη φθάσει, διὰ τῆς δράσεως τοῦ τῆς
ὠφελιμωτάτης, κατακτίσῃ τὴν ἐκτίμησιν πάν-

Ο φίλοι συνδρομηταί με την πεποίθησιν ότι ή έκδοσις της «Νέας Ζωής» δεν αποτελεί κερδοσκοπικήν επιχείρησιν, ας στείλωσι προθύμως καὶ εὐχαρίστως τὴν μικρὰν συνδρομήν των.

των καὶ πάντες μετὰ χαρᾶς ζωηρᾶς νὰ δύνανται νὰ ὁμολογῶσιν ὅτι εἰς αὐτόν χροεστέται ὁ ἐκχριστιανισμὸς τῆς κοινωνίας. Ἀλλοίμονον ἂν καὶ μετὰ τοὺς λόγους τοῦ κ. Παπαναστασίου ἐξακολουθήσῃ ἡ νῦν κατάστασις.

—Οἱ κῆριτες ἱερεῖς δύνανται νὰ ἐλπίζουν ταχεῖαν τὴν οἰκονομικὴν τους βελτίωσιν.

Ἡθερμὴ συνηγορία τοῦ τύπου ὑπὲρ τῆς οἰκονομικῆς βελτιώσεως τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου τῆς Κρήτης. ἡ ἀνεπιφύλακτος καὶ εἰλικρινὴς ὑποστήριξις τοῦ δικαίου του ὑπὸ πάντων τῶν βουλευτῶν τῆς νήσου καὶ ἡ ἐπιθυμία τῆς Κυβερνήσεως νὰ λύσῃ ὀριστικῶς καὶ ταχέως τὸ οἰκονομικὸν του ζήτημα, ὡς ἐδήλωσεν εἰς τὸν σταλέντα εἰς Ἀθήνας τὸν παρελθόντα Νοέμβριον ἀντιπρόσωπόν του, αἰδес. κ. Σ. Δημητρακάκιν, δύνανται ὀρισμένως νὰ κάμουν τοὺς ἱερεῖς τῆς Κρήτης νὰ ἐλπίζουν πάρα πολὺ, καὶ μάλιστα ἂν ἐξακολουθήσουν τὰς ἀξιαμένας δραστηρίας ἐνεργείας των, διὰ τὴν οἰκονομικὴν των βελτίωσιν.

ΑΝΕΥ ΤΙΤΛΟΥ

Λέγεται ὅτι Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας ἠναγκάσθη ποτὲ σφοδρῶς νὰ ἐπιπλήξῃ στρατιώτην τινὰ παρεκτραπέντα· ἐνῶ δὲ ἤλεγχεν αὐτὸν καὶ ἐπέπλητεν, αἰφνης ἠρώτησε πῶς ὀνομάζεται, ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίθη Ἀλέξανδρος. Τότε ἐξήφθη ἡ ὀργὴ τοῦ Βασιλέως ἔτι μᾶλλον καὶ ἐπέπληξεν αὐτὸν ἔτι σφοδρότερον προσθέσας ὅτι ἡ ἐπρεπε νὰ διορθωθῇ ἢ νὰ ἀλλάγῃ τὸ ὄνομα. Πρὸς πόσους ἄραγε ἐκ τῶν καλουμένων Χριστιανῶν ὁ Χριστὸς δὲν θὰ ἔκανε τὴν αὐτὴν παρατήρησιν; Ἡ διορθώσων τὸν βίον σου ἢ παῦσε νὰ λέγῃσαι Χριστιανός.

Ὁ γνωστὸς συγγραφεὺς Βόλνεϋ εἶχε κηρύξῃ διὰ τῶν συγγραμμάτων του ὅτι ἡ προσευχὴ εἶνε ἀπώλεια χρόνου. Ἀλλ' ἔμελλε καὶ αὐτὸς νὰ μάθῃ τὴν ἀξίαν της. Μίαν ἡμέραν ἐταξίδευσεν ἀπὸ Χάρβης εἰς Νέαν Ὑόρκην ὅτε αἰφνης ἀγρία τρικυμία ἐνέσκηψε κατὰ τοῦ πλοίου.

Ὅλοι οἱ Ἐπιβάται ἐρρίφθησαν εἰς τὰ γόνата ἐπικαλούμενοι τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. Τὸ αὐτὸ ἔπραξε καὶ ὁ Βόλνεϋ συσπειρωθεὶς περὶφοβὸς εἰς μίαν γωνίαν καὶ ἀπαγγέλων ὅτι εἶχε μάθει κατὰ τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν. Ἡ θύελλα παρήλθε καὶ γαλήνη ἐπέλαμψεν εἰς τὰ μέτωπα τῶν ταξειδιωτῶν οἵτινες πλησιάζαντες τώρα τὸν Βόλνεϋ τῶν ἠρώτων γελῶντες, διατὶ νὰ δειχθῇ ἀντιφάσκων πρὸς ἑαυτὸν καὶ νὰ προσευχηθῇ ἐν καιρῷ τῆς τρικυμίας, αὐτός, ὅστις ἄλλοτε διεκήρυττεν ὅτι ἡ προσευχὴ καμμίαν ἀξίαν

δὲν ἔχει. «Φίλοι μου τοῖς εἶπεν, ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ ἐπαγγέλῃτε τὸν ἀπίστον ἐν καιρῷ νηνεμίας καὶ καθήμενος πλησίον τῆς Ἑστίας του» ὅχι ὅμως καὶ ὅταν τὰ στοιχεῖα ταρασσῶνται καὶ ὁ θάνατος ἐμφανίζεται ἀπειλητικὸς ἐνώπιόν σου.

Ὁ Θεὸς ἱσταται κυρίαρχος τοῦ Σύμπαντος. Ὁ Κόσμος εἶνε ἡ ἄμαξα· οἱ φυσικοὶ νόμοι τὰ ἡνία· ἀλλ' αὐτὸς εἶνε ὁ Ἀμαξηλάτης. Καὶ καθὼς θὰ ἦτο παράλογον τὸ νὰ εἴπωμεν ὅτι τὰ ἡνία, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἡνιόχου διευθύνουν τὴν ἄμαξαν, οὕτω παράλογον εἶνε καὶ τὸ νὰ διατεινόμεθα, ὅτι οἱ φυσικοὶ νόμοι ἀπηδαλιούχῃτοι διέπουν τὸ πᾶν.

Υπάρχει ἐντομὸν τι τὸ ὁποῖον ἀρέσκεται νὰ σχηματίζῃ περὶ ἑαυτὸ εἶδος χρυσταλλώδους περιβολῆς καὶ οὕτω τεθωρακισμένον νὰ κατέρχητε, ὡς ἀληθὴς δύτης, εἰς τὰ βάθη τῶν βρωμερῶν λιμνῶν, χωρεῖς ποσὼς νὰ κηλιδουται. Ἀς περιβληθῇ καὶ τὸ τέκνον σας τὸν χιτῶνα τῆς ἀληθινῆς καὶ ζωσῆς θρησκείας, πρὶν ἢ βυθισθῇ εἰς τὰ κοινωνικὰ τέλματα.

Ὁ διάσημος τῆς ἀνθρωπότητος εὐ. ργέτης, διὰ τῶν ἐφευρέσεών του, Παστέρ, γράφει εἰς ἓνα σύγγραμμά του τὰ ἑξῆς:

«Ἐπὶ πολὺ ἠσχολήθην περὶ τὴν σπουδὴν τῆς φύσεως διὰ τοῦτο πιστεύω εἰς τὸν Θεὸν ὡς Βρετανὸς χωρικός. Ἐάν μοῦ ἦτο δυνατόν νὰ ἀσχολοῦμαι καὶ νὰ ἐρευνῶ ἔτι περισσότερο τὸν Θεὸν ἐπίστεον πλείων παιδικὴν Βρετανίης χωρικός.»

Σημειοτέον ὅτι οἱ Βρεττανοὶ εἶνε γνωστοὶ διὰ τὴν μεγάλην των εὐσέβειαν καὶ πίστιν πρὸς τὸν Θεόν.

Ὁ μαῦρος τῆς Ἀφρικῆς ἡ λοξόφθαλμος Κινέζος πρᾶττων ἄτοπον τι δὲν εἶνε τοσοῦτον ἀξιοκατάκριτος ὅσον ὁ Ἕλλην πρᾶττων ἐν αὐτό. Διότι ἐκεῖνοι δὲν ἔχουν τὸ ἱστορικὸν παρελθὸν τοῦ Ἕλληνος καὶ κληρονομίαν λαμπρῶν ἰδεῶν ἀριθμοῦσαν τούτους αἰῶνας. Κανχόμεθα ἐπὶ τῇ ἐκ περιωνύμων προγόνων καταγωγῇ, καὶ δὲν σκεπτόμεθα ὅτι αὐτὸ τοῦτο τὸ Καύχημα ἡμῶν θὰ ἀποτελέσῃ τὴν σπουδαιότεραν βάσιν τῆς καταδίκης ἡμῶν, ἐάν δὲν φανῶμεν ἀξιοὶ τῆς περισπουδαστοῦ ἡμῶν κληρονομίας.

Γ. Σ. ΝΑΞΑΚΙΣ

Δόγω τῆς μὴ ἀφίξεως ἐγκαίρως τῆς ἀναμενομένης ποσότητος χάρτου ἡ έκδοσις τοῦ Περιδικοῦ καθυστέρησεν ἐπὶ δεκαπενθήμερον.

Ἀπὸ τό προσεχὲς φύλλον ἡ έκδοσις θὰ συνεχισθῇ κανονικῶς.

Τύποις ΕΜΜΑΝ. Σ. ΠΕΤΡΑΚΗ—Χαρία